

# **Këshilli i Evropës**

## **Shqipëria: Dokumenti i bashkëpunimit programor 2015-2017**

GR-DEM(2015)7  
17 mars 2015

*Dokument i miratuar nga Komiteti i Ministrave i Këshillit të Evropës, më 1 prill 2015  
[CM/Del/Dec(2015)1224]*

## PASQYRA E LËNDËS

|                                                                                             |           |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>Lista e akronimeve dhe shkurtimeve .....</b>                                             | <b>3</b>  |
| <b>Vështrim i përgjithshëm .....</b>                                                        | <b>4</b>  |
| <b>1. Sigurimi i drejtësisë.....</b>                                                        | <b>6</b>  |
| 1.1 Objektivi i përgjithshëm.....                                                           | 7         |
| 1.2. Objektivat specifike dhe rezultatet e pritshme.....                                    | 7         |
| <b>2. Lufta kundër korrupsionit, krimit ekonomik dhe krimit të organizuar .....</b>         | <b>11</b> |
| 2.1. Objekti i përgjithshëm .....                                                           | 11        |
| 2.2. Objektivat specifike dhe rezultatet e pritshme.....                                    | 11        |
| <b>3. Liria e shprehjes dhe shoqëria e informacionit .....</b>                              | <b>14</b> |
| 3.1. Objekti i përgjithshëm .....                                                           | 14        |
| 3.2. Objektivat specifike dhe rezultatet e pritshme.....                                    | 14        |
| <b>4. Antidiskriminimi, respektimi i të drejtave të njeriut dhe përfshirja sociale.....</b> | <b>17</b> |
| 4.1. Objekti i përgjithshëm .....                                                           | 18        |
| 4.2. Objektivat specifike dhe rezultatet e pritshme.....                                    | 18        |
| <b>5. Qeverisja demokratike dhe pjesëmarrja .....</b>                                       | <b>24</b> |
| 5.1. Objekti i përgjithshëm .....                                                           | 24        |
| 5.2. Objektivat specifike dhe rezultatet e pritshme.....                                    | 24        |
| <b>Shtojca I. Pasqyra financiare: Ndarja e buxhetit sipas sektorëve .....</b>               | <b>27</b> |
| <b>Shtojca II. Lista e përkohshme e veprimeve.....</b>                                      | <b>28</b> |
| 1. Sigurimi i drejtësisë.....                                                               | 28        |
| 2. Lufta kundër korrupsionit, krimit ekonomik dhe krimit të organizuar .....                | 29        |
| 3. Liria e shprehjes dhe shoqëria e informacionit.....                                      | 29        |
| 4. Antidiskriminimi, respekti për të drejtat e njeriut dhe përfshirja sociale .....         | 29        |
| 5. Qeverisja demokratike dhe pjesëmarrja .....                                              | 31        |

**LISTA E AKRONIMEVE DHE SHKURTIMEVE**

|          |                                                                                                        |
|----------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ABNj     | Administrimi i Burimeve Njerëzore                                                                      |
| APKiE    | Asambleja Parlamentare e KiE-s                                                                         |
| ARK      | Agjencia Rregullatore e Komunikimeve                                                                   |
| BE       | Bashkimi Evropian                                                                                      |
| BNB      | Bashkëpunimi Ndërbashkiak                                                                              |
| BZ       | Buxheti i Zakonshëm                                                                                    |
| BZhKiE   | Banka për Zhvillim e Këshillit të Evropës                                                              |
| CEPEJ    | Komisioni Evropian për Efikasitetin në Drejtësi                                                        |
| KERM     | Komisioni Evropian kundër Racizmit dhe Mostolerancës                                                   |
| EJL      | Evropa Juglindore                                                                                      |
| GR-DEM   | Grupi Raportues për Demokracinë                                                                        |
| GRECO    | Grupi i Shteteve Kundër Korrupsionit                                                                   |
| GjEDNj   | Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut                                                             |
| HEAL     | Hapësira Evropiane e Arsimit të Lartë                                                                  |
| IDMC     | Qendra për Monitorimin e Zhvendosjes së Brendshme                                                      |
| KDPAK    | Konventa për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara                                             |
| KE       | Komisioni Evropian                                                                                     |
| KEDNj    | Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut                                                            |
| KEDS     | Komiteti Evropian i të Drejtave Sociale                                                                |
| KEGjRP   | Karta Evropiane për Gjuhët Rajonale ose të Pakicës                                                     |
| KiE      | Këshilli i Evropës                                                                                     |
| KKPK     | Konventa Kuadër për Mbrojtjen e Pakicave Kombëtare                                                     |
| KL GjP   | Këshilli i Lartë Gjyqësor dhe i Prokurorisë                                                            |
| KM       | Komiteti i Ministrave i Këshillit të Evropës                                                           |
| Kongresi | Kongresi i KiE-s për Autoritetet Vendore dhe Rajonale                                                  |
| KPT      | Komiteti Evropian për Parandalimin e Torturës dhe Trajtimin ose Ndëshkimit Çnjerëzor ose Degradues     |
| KQZ      | Komisioni Qendror i Zgjedhjeve                                                                         |
| KSE      | Karta Sociale Evropiane                                                                                |
| MKN      | Marrëveshja Kuadër e Norvegjisë                                                                        |
| MONEYVAL | Komiteti i Ekspertëve për Vlerësimin e Masave kundër Pastrimit të Parave dhe Financimit të Terrorizmit |
| ODIHR    | Zyra për Institucione Demokratike dhe të Drejtat e Njeriut                                             |
| OSBE     | Organizata për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë                                                        |
| PZhV-të  | Personat e zhvendosur brenda vendit                                                                    |
| QFGjP    | Qendrat e Formimit për Gjyqësorin dhe Prokurorinë                                                      |
| SRSD     | Strategjia e Reformës në Sistemin e Drejtësisë                                                         |
| UNHCR    | Zyra e Komisionerit të Lartë të Kombeve të Bashkuara për Refugjatët                                    |

## VËSHTRIM I PËRGJITHSHËM

Shqipëria hyri në Këshillin e Evropës si shteti i 35-të anëtar, më 13 korrik 1995. Me anëtarësimin, Shqipëria pranoi edhe detyrimet që vendosen për çdo vend anëtar, në përputhje me Nenin 3 të Statutit<sup>1</sup>: veprimi në përputhje me parimet e demokracisë pluraliste dhe shtetit të së drejtës, si edhe respektimi e të drejtave dhe lirive themelore të njeriut për të gjithë individët që gjenden në juridiksionin e saj. Në të njëjtën kohë, vendi mori përsipër një numër angazhimesh specifike, që pranoi t'i përmbushte brenda afateve të caktuara, të renditura në Opinionin Nr. 189 të Asamblesë Parlamentare (1995) mbi kërkesën e Shqipërisë për anëtarësim në Këshillin e Evropës. Komiteti Monitorues i Asamblesë Parlamentare është përgjegjës për verifikimin e përmbushjes së detyrimeve, në përputhje me kriteret e Statutit të Këshillit të Evropës, Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNJ) dhe të gjitha konventave të tjera të Këshillit të Evropës, si edhe për respektimin e angazhimeve të ndërmarra nga autoritetet, pas anëtarësimit në Këshillin e Evropës.

Po kështu, Shqipëria i nënshtrohet një sërë mekanizmash të caktuar monitorimi, përfshirë Gjykatën Evropiane të të Drejtave të Njeriut (GJEDNJ), që jep vendime, ekzekutimi i të cilëve mbikëqyret nga Komiteti i Ministrave. Veprimtaria në përputhje me detyrimet inkurajohet dhe monitorohet edhe nga institucione të tjera, si Komisioni Evropian për Demokraci përmes Ligjit (Komisioni i Venecias), Komisioneri për të Drejtat e Njeriut, Komisioni Evropian kundër Racizmit dhe Mostolerancës (KERM), Komiteti Evropian për Parandalimin e Torturës (KPT), Komiteti Evropian i të Drejtave Sociale (KEDS), Grupi i Shteteve kundër Korrupsionit (GRECO), Kongresi i Autoriteteve Vendore dhe Rajonale (Kongresi), Komiteti i Ekspertëve për Vlerësimin e Masave kundër Pastrimit të Parave dhe Financimit të Terrorizmit (Moneyval), Grupi i Ekspertëve kundër Trafikut të Qenieve Njerëzore (GRETA) dhe Komiteti Këshillimor për Konventën Kuadër për Mbrojtjen e Pakicave.

Ekspertët e caktuar nga Shqipëria kontribuojnë në veprimtaritë ndërqeveritare të Këshillit të Evropës përmes pjesëmarrjes në komitete drejtuese (ose të tjera) dhe, gjithashtu, mund t'iu kërkohet që, brenda fushës që zotërojnë, të shqyrtojnë zbatimin e konventave dhe/ose të rekomandimeve të Komitetit të Ministrave, mbështetur në informacionet e ofruara nga anëtarët e tyre.

### Programi i bashkëpunimit midis Shqipërisë dhe Këshillit të Evropës

Dokumenti i parë i Bashkëpunimit me Këshillin e Evropës për Shqipërinë u miratua nga Komiteti i Ministrave në tetor 2012. Ai kishte të bënte me bashkëpunimin kuadër midis Shqipërisë dhe Këshillit të Evropës gjatë periudhës 2012 – 2014, për të mbështetur reformat që synonin përmbushjen e angazhimeve të vendit, si shtet anëtar i Këshillit të Evropës. Fushat e përparësisë së Dokumentit për Bashkëpunim Programor përfshinin: antidiskriminimin dhe përfshirjen sociale; sigurimin e drejtësisë dhe nxitjen e të drejtave të njeriut; luftën kundër korrupsionit dhe krimit të organizuar; lirinë e shprehjes dhe shoqërinë e informacionit, si dhe qeverisjen demokratike, përfshirë zgjedhjet dhe demokracinë vendore.

Më 15 prill 2014, përfaqësues të Këshillit të Evropës u takuan me autoritetet shqiptare në Tiranë, për të shqyrtuar ecurinë e bërë në zbatim të Dokumentit të Bashkëpunimit për periudhën tetor 2012 – mars 2014. Në korrik 2014, Komiteti i Ministrave u njoh me raportin e ecurisë për zbatimin e dokumentit të bashkëpunimit, pranoi përparimet e arritura dhe i hapi rrugë përgatitjes së një Dokumenti të ri të Bashkëpunimit Programor 2015 – 2017.

Dokumenti aktual i Bashkëpunimit Programor është një instrument programimi strategjik e sektorial, që lejon zbatimin e një qasjeje përfshirëse dhe koherente ndaj bashkëpunimit. Ai synon të mbështesë Shqipërinë në përmbushjen e detyrimeve të mbetura statutores dhe të posaçme, si shtet anëtar i KiE-s dhe të ndihmojë më tej në zhvillimin e legjislacionit, institucioneve dhe praktikave shqiptare në përputhje me standardet evropiane në fushën e të drejtave të njeriut, shtetit të së drejtës dhe demokracisë. Fushat me përparësi të Dokumentit të Bashkëpunimit Programor janë nxjerrë nga një numër burimesh si: prioritetet politike të vendit (përfshirë kriteret e anëtarësimit në BE), standardet përkatëse të KiE-s dhe rekomandimet e organeve monitoruese të Këshillit, si dhe përvoja e tij në zbatimin e programeve të mëparshme dhe aktuale të bashkëpunimit në Shqipëri.

Dokumenti i Bashkëpunimit Programor përvijon përpjekjet bashkëpunuese për trajtimin e problemeve të rëndësishme, të identifikuar bashkërisht për veprim nga autoritetet e Këshillit të Evropës dhe ato shqiptare. Këto çështje përfshijnë përfundimin e reformës në sistemin e drejtësisë, lirinë e medias dhe shoqërinë e informacionit, mirëqeverisjen dhe pjesëmarrjen demokratike, tejkalimin e ndarjeve në arsim dhe krimin kompjuterik. KiE do të mbështetë përpjekjet e Shqipërisë për rritjen e zbatimit të KEDNJ-së dhe jurisprudencës së GJEDNJ-së, sistemit të burgjeve dhe për të zbatuar rekomandimet e GRECO-s dhe MONEYVAL-it përsa i përket korrupsionit, pastrimit të parave dhe krimit ekonomik, si dhe për të rritur demokracinë vendore e rajonale, në përputhje me rekomandimet e Kongresit. Përqendrimi te nxitja e të drejtave të njeriut në veprimet që janë specifike për vendin, plotësohet me nisma rajonale koherente.

<sup>1</sup> Dokumenti kushtetues i KiE-s

Dokumenti i Bashkëpunimit Programor vendos një theks të madh në nxitjen e shanseve të barabarta për gratë, të rinjtë, romët dhe grupe të tjera në nevojë, duke kontribuar, kështu, për rritjen e kohezionit social dhe pjesëmarrjes demokratike.

Së fundmi, Dokumenti i Bashkëpunimit Programor do të zgjerojë objektin dhe ndikimin e veprimit të përgjithshëm të KiE-s, që synon rritjen e përfshirjes dhe kohezionit social në Shqipëri. Në këtë kontekst, vlen po ashtu të përmendet veprimtaria e Bankës për Zhvillim të Këshillit të Evropës (BKIE), e cila ka luajtur një rol aktiv në Shqipëri përmes zbatimit të veprimtarive me një vlerë të shtuar sociale të lartë. Veprimet e fundit të miratuara nga BKIE-ja në Shqipëri janë rindërtimi dhe rehabilitimi i spitaleve në sektorin e shëndetësisë, si dhe ndërtimi i rrugëve lokale, krijimi i hapësirave publike dhe përmirësimi i furnizimit me ujë, në kuadër të sektorit të përmirësimit të kushteve të jetesës në zonat rurale dhe urbane.

Midis Këshillit të Evropës dhe Bashkimit Evropian janë zhvilluar konsultime, në mënyrë që të sigurohet një koherencë dhe bashkërendim i përshtatshëm me udhërrëfyesin e qeverisë për anëtarësimin në Bashkimin Evropian. Një numër përparësish kryesore, të caktuara si parakushte për hapjen e negociatave të anëtarësimit, janë pjesë e angazhimeve të Shqipërisë në kuadrin e anëtarësimit në KiE dhe përkohë me fushat në të cilat KiE ka qartësisht një vlerë të shtuar. KiE është plotësisht i angazhuar, në bashkërendim të ngushtë me BE-në, për të shoqëruar dhe ndihmuar autoritetet shqiptare përgjatë këtyre proceseve reformuese në fushat e të drejtave të njeriut, shtetit të së drejtës dhe demokracisë.

Deklarata e Qëllimit, nënshkruar më 1 prill 2014, midis Komisionit Evropian dhe Këshillit të Evropës parashikon rritje të bashkëpunimit midis dy organizatave, veçanërisht në katër fushat e përbashkëta të përparësisë, që përkohë plotësisht me fushat kryesore prioritare të identifikuara si parakusht për hapjen e negociatave për anëtarësim: i) gjyqësor i pavarur dhe efikas; ii) lufta kundër korrupsionit, krimit të organizuar dhe krimit ekonomik; iii) liria e shprehjes/medias; iv) anti-diskriminimi dhe mbrojtja e të drejtave të grupeve në nevojë (përfshirë të drejtat e lesbikeve, geive, biseksualeve, transgjinjorëve dhe personave me seks të ndërmjetëm (LGBTI) dhe mbrojtjen e pakicave, veçanërisht asaj rome).

## **MODALITETET E ZBATIMIT DHE RAPORTIMIT**

KiE do të jetë përgjegjës për zbatimin e Dokumentit të Bashkëpunimit Programor, monitorimin dhe rishikimin e tij, së bashku me Ministrinë e Punëve të Jashtme të Shqipërisë, si partnere kryesore. Për këtë qëllim, do të ngrihet një Komitet Drejtues, i përbërë nga përfaqësues të KiE-s, MPJ-së dhe aktorë të tjerë përkatës të përfshirë në zbatimin e Dokumentit të Bashkëpunimit Programor. Komiteti Drejtues do të mbledhet për të vlerësuar zbatimin e për të diskutuar propozime të reja për ndërrhyrje, sa herë të jetë e nevojshme .

KiE do të sigurojë përditësime sistematike mbi ecurinë e programeve dhe veprimeve, përfshirë raporte afatmesme dhe përfundimtare, që do të përgatiten nga Zyra e Drejtorit të Përgjithshëm të Programeve dhe që do t'i paraqiten për diskutim e miratim KM-së. Zyra e KiE-s në Shqipëri dhe shërbimet operative në Strasburg do të jenë përgjegjës për administrimin e Dokumentit të Bashkëpunimit Programor në nivelzbatimi. Në veçanti, Zyra e KiE-s në Shqipëri do të luajë një rol të rëndësishëm për bashkërendimin e zbatimit të veprimeve në terren.

Veprimet e përfshira në Dokumentin e Bashkëpunimit Programor janë konceptuar sipas kritereve standarde të KiE-s dhe do të financohen nga burime të shumëfishta, ku përfshihet buxheti i zakonshëm i KiE-s dhe kontributet vullnetare nga vendet donatore e organizatat ndërkombëtare. Një numër veprimtarish që përmenden në Dokumentin e Bashkëpunimit Programor po zbatohen ose do të zbatohen përmes Programeve të Përbashkëta midis BE-së dhe KiE-s.

Dokumenti i Bashkëpunimit Programor merr parasysh veprimtaritë e organizatave të tjera ndërkombëtare dhe shteteve partnere. Puna e KiE-s është konceptuar për të nxitur sinergjinë midis të gjithë aktorëve të përfshirë.

## 1. SIGURIMI I DREJTËSISË

### VËSHTRIM MBI SEKTORIN DHE PËRPARËSITË

Komisioni i Venecias, Grupi i Shteteve kundër Korrupsionit (GRECO), Komisioni Evropian për Efikasitetin e Drejtësisë (CEPEJ), Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (GjEDNJ), Komiteti Evropian për Parandalimin e Torturës dhe Trajtimin ose Ndëshkimit Çnjerëzor ose Degradues (KPT) dhe Komisioneri për të Drejtat e Njeriut janë përfshirë së bashku me autoritetet shqiptare në veprimtarinë në mbështetje të pushtetit gjyqësor, policisë dhe sistemit penitenciar në vend, me qëllim afrimin sa më pranë standardeve evropiane. Këshilli i Evropës ka krijuar një historik të qëndrueshëm të veprimtarisë së bashkëpunimit në këtë aspekt, duke përdorur ekspertët e KiE-s, me qëllim bashkëpunimin me autoritetet shqiptare për rritjen maksimale të përfitimeve nga aktivitetet e reformave.

Reforma në sistemin gjyqësor përbën një prej përparësive kyçe për ecurinë e Shqipërisë drejt negociatave të anëtarësimit me Bashkimin Evropian. Forcimi i pavarësisë, llogaridhënies dhe efikasitetit të gjyqësorit mbetet thelbësor në përparimin më tej të Shqipërisë në rrugën e saj të integritit në Bashkimin Evropian. Masat që lidhen me reformën në gjyqësor përfshihen në dokumentet strategjike të integritit në BE, si Raporti i Ecurisë së Shqipërisë (tetor 2014) dhe Plani Kombëtar për Integritimin në BE (qershor 2014).

Qeveria e Shqipërisë është zotuar për të ndërmarrë reformën në gjyqësor, konkretisht, përmes miratimit të udhërrëfyesit me BE-në. Në janar të vitit 2014, MD-ja ra dakord të bashkëpunonte me Komisionin e Venecias për këto çështje.

Në vitin 2014, Kuvendi i Shqipërisë miratoi ndryshime, mes të tjerave, në ligjin për Këshillin e Lartë të Drejtësisë, ligjin për Shkollën e Magjistraturës dhe ligjin për gjykatat administrative. Përveç kësaj, aktualisht është duke u hartuar Strategjia e re Ndërsektoriale për Drejtësinë 2014 – 2020, që synon të reformojë të gjithë kuadrin strategjik.

Përmes bashkëpunimit të tij shumëdimensional, Këshilli i Evropës është i vendosur në vazhdimin e ndihmës për Shqipërinë në forcimin e pavarësisë, efikasitetit dhe llogaridhënies së organeve të drejtësisë. Komisioni i Venecias e ka pranuar ftesën e kryetarit të Komisionit të Posaçëm Parlamentar, Z. Xhafaj, për të marrë pjesë në punën e këtij Komisioni, si pjesë e grupit të ekspertëve (kombëtarë e ndërkombëtarë), pjesë e tij. Kjo ndërhyrje do të shërbejë si plotësim i ndërhyrjes së vazhdueshme të KiE-s në fushën e efikasitetit dhe cilësisë së drejtësisë në Shqipëri, përmes zbatimit të instrumenteve të CEPEJ-it.

Rrjeti Evropian i Trajnimit mbi të Drejtat e Njeriut i Këshillit të Evropës (Rrjeti HELP) ka pasur një prani aktive në Shqipëri, si dhe do të vazhdojë të mbështesë zhvillimin e kapaciteteve të profesionistëve ligjorë shqiptarë, duke siguruar trajnime të mjaftueshme për zbatimin e Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut në shkallë kombëtare, në përputhje me Paragrafin 9.iv të Deklaratës së Brajtonit të vitit 2012.

Në shkurt 2014, KPT-ja përmbylli vizitën e fundit periodike në Shqipëri për të vlerësuar ecurinë e arritur që prej vizitës periodike të vitit 2010, veçanërisht sa i përket trajtimit dhe kushteve të personave nën arrest nga policia dhe situatën në mjediset e burgimit. KiE mund të ofrojë një mbështetje të konsiderueshme për trajtimin e nevojave për kryerjen e reformave në burgje. Në dritën e vendimeve të GjEDNJ-së, me gjetjet për shkelje sa i përket keqtrajtimit, si edhe raporteve të Komisionerit për të Drejtat e Njeriut, KiE do të mbështesë përpjekjet e Shqipërisë për reformimin e shërbimit të policisë.

#### **Burimet mbështetëse:**

Kërkesat nga autoritetet; Opinionet e Komisionit të Venecias; raporti i CEPEJ-it mbi Sistemet Gjyqësore Evropiane: Efikasiteti dhe cilësia e drejtësisë (botim i vitit 2014); Deklarata e Interlakenit e vitit 2010 dhe Deklarata e Brajtonit e vitit 2012; vendimet e GjEDNJ-së në çështjet Caka, Alimucaj, Mullai, Shkalla, Izet Haxhia, Berhani, Kaciu, Kotorri, Laska, Lika, Marini, Mishgjoni, Dauti, Shkalla, Ramadhi; Planveprimi i Qeverisë së Shqipërisë miratuar me VKM Nr. 236, datë 23.04.2014, "Për ekzekutimin e vendimeve të GjEDNJ-së lidhur me të drejtën e pronësisë"; vendimet e GjEDNJ-së mbi Shqipërinë, përfshirë Çështjen nr. 604/07, 43628/07, 46684/07 dhe 34770/09 të Manushaqe Puto dhe të tjerëve kundër Shqipërisë, lidhur me të drejtën e pronësisë dhe Çështjen nr. 40430/08, "Memishaj kundër Shqipërisë"; Raportet dhe rekomandimet e Komitetit të Ministrave; Raportet dhe rekomandimet e Komitetit të Ministrave në takimin 1193 CM-DH në mars 2014; vendimet e GjEDNJ-së me gjetje të shkeljeve në Shqipëri lidhur me keqtrajtimin dhe hetimin e papërshtatshëm dhe mbikëqyrjen e ekzekutimit të vendimeve nga Komiteti i Ministrave; Raportet e Komitetit Evropian për Parandalimin e Torturës dhe Trajtimin ose Ndëshkimit Çnjerëzor ose Degradues (CPT) mbi vizitën e shkurtit 2014 dhe të Komisionerit të Këshillit të Evropës për të Drejtat e Njeriut, për vitet 2008, 2011 dhe 2014.

## 1.1 OBJEKTIVI I PËRGJITHSHËM

Të kontribuohet për një sistem të pavarur, efikas dhe profesionist drejtësie, në gjendje të sigurojë respektimin e të drejtave të njeriut dhe shtetit të së drejtës.

## 1.2. OBJEKTIVAT SPECIFIKE DHE REZULTATET E PRITSHME

### *Gjyqësori*

#### **1.2.1. Të rritet pavarësia dhe llogaridhënia e drejtësisë në Shqipëri, në përputhje me standardet evropiane. Në kuadër të këtij objekti:**

- Diskutohet dhe bihet dakord me aktorët kryesorë mbi ndryshimet e ligjeve shqiptare lidhur me emërimin, vlerësimin, ngritjen në detyrë dhe transferimin e gjyqtarëve dhe me sistemin e llogaridhënies gjyqësore dhe paraqitjen e tyre për miratim;
- Sillet në përputhje me standardet evropiane legjisllacioni shqiptar për organizimin e vetëqeverisjes gjyqësore;
- Sigurohet që Këshilli i Lartë i Drejtësisë të jetë në gjendje të kryejë funksionet e veta me efikasitet dhe të veprojë si garantues për mirëfunksionimin dhe pavarësinë e gjyqësorit dhe gjyqtarëve individualë, në përputhje me standardet evropiane dhe praktikatat më të mira ekzistuese të shteteve evropiane;
- Forcohen kapacitetet institucionale të Këshillit të Lartë të Drejtësisë në kryerjen e procedurave disiplinore dhe rritjen besimi i publikut te gjyqësori;
- Përmirësohet e bëhet transparent sistemi i përgjegjësisë disiplinore të gjyqësorit në tërësi, me qëllim që të rritet përgjegjësia profesionale dhe besimi i publikut te gjyqësori.

Përmes bashkëpunimit me Këshillin e Evropës, në kuadrin e programit të propozuar dhe angazhimit në vazhdimësi me Komisionin e Venecias, Shqipëria do të jetë në gjendje të kryejë reformën gjyqësore, përfshirë përmirësimin e legjisllacionit, me qëllim sigurimin e pavarësisë së gjyqësorit, vetëqeverisjes së tij efektive dhe përfundimin e sistemit disiplinor për gjyqtarët.

Pavarësia e paanshmëria e gjyqtarëve duhet të mbetet përparësi për reformën e gjyqësorit që është në vijim në Shqipëri. Për rrjedhojë, veprimet në kuadër të programit do të përqendrohen edhe te hapat e mëtejshme për rritjen e transparencës në emërimin, vlerësimin, ngritjen në detyrë dhe transferimin e gjyqtarëve. Masa shtesë do të ndërmerren për të siguruar që këto procedura të mbështeten vetëm te meritat e aplikuesve dhe te kritere të tjera objektive, në përputhje me Rekomandimin Rec(2010)12 të Komitetit të Ministrave të Këshillit të Evropës, për pavarësinë, efikasitetin dhe përgjegjësitë e gjyqtarëve.

Sa i përket vetëqeverisjes së gjyqësorit dhe rolit e kapacitetit të Këshillit të Lartë të Drejtësisë, aksioni i propozuar nga Këshilli i Evropës ka për synim të forcojë kapacitetet e Këshillit për të kontribuar në funksionimin e gjyqësorit, duke siguruar pavarësinë, integritetin dhe pavarësinë e tij. Pavarësia e Këshillit të Lartë të Drejtësisë do të forcohet më tej përmes ndryshimeve të nevojshme ligjore. KLD-ja duhet të ketë një ndikim vendimtar mbi emërimin dhe ngritjen në detyrë të gjyqtarëve, si dhe mbi çdo procedim disiplinor. Çaktimi i kompetencave të qarta për Këshillin e Lartë të Drejtësisë do të ndihmojë për zvogëlimin e ndikimit të padrejtë politik mbi gjyqësorin apo shfaqjen si të tillë dhe, po kështu, do të ndihmojë për rritjen e besimit të publikut te gjyqësori. Aksioni i propozuar do të kërkojë po ashtu të zhvillojë kapacitetet e Këshillit të Lartë të Drejtësisë për hartimin dhe zbatimin e planeve strategjike dhe strategjive të komunikimit, si edhe t'i lidhë ato me nevojat financiare të gjyqësorit.

Gjithashtu, parashikohet që Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut të ofrojë ndihmë shtesë, duke përkthyer një sërë botimesh që kanë të bëjnë me GjEDNj-në, përfshi udhëzuesit e jurisprudencës për dispozitat përkatëse të GjEDNj-së dhe botime të përbashkëta të KiE-s dhe Agjencisë së BE-së për të Drejtat Themelore, si dhe duke prodhuar e përhapur materiale trajnimi në video.

Këshilli i Evropës do të ofrojë ekspertizë ligjore dhe sugjerime për përmirësimin e sistemit aktual të emërimit të gjyqtarëve të Gjykatës së Lartë, për të garantuar paanshmërinë e tyre e për të zvogëluar rrezikun nga çdo ndikim i papërshtatshëm politik. Autoritetet shqiptare do të ndihmohen më tej për hartimin e ndryshimeve të nevojshme ligjore, që do të sigurojnë transparencën e procedurave dhe pajtueshmërinë e tyre me rekomandimet e standardet e Këshillit të Evropës.

Sa i përket llogaridhënies së gjyqësorit, Këshilli i Evropës do të ndihmojë autoritetet shqiptare për rishikimin e procedurave disiplinore ekzistuese, në mënyrë që të ulë rrezikun e ndërhyrjes nga ekzekutivi. Do të ndërmerren masa për të kontribuar në përcaktimin e sanksioneve që mund të vendosen kundrejt anëtarëve të gjyqësorit.

Problemi i llogaridhënies së anëtarëve të Këshillit të Lartë të Drejtësisë është gjithashtu një çështje që duhet trajtuar e për të cilën duhen hartuar procedura të qarta.

**1.2.2. Të forcohen kapacitetet kombëtare për zbatimin efektiv të standardeve të Gjykatës Evropiane të Drejtave të Njeriut, në shkallë kombëtare. Në kuadër të këtij objekti:**

- Nxitet harmonizimi i praktikës gjyqësore me jurisprudencën përkatëse të Gjykatës Evropiane të Drejtave të Njeriut (GjEDNj);
- Përmirësohen kapacitetet e organeve përkatëse në zbatimin e standardeve evropiane në procedurat gjyqësore, veçanërisht, Nenin 6, duke shfrytëzuar metodikën, instrumentet dhe platformën HELP;
- Ofrohet mbështetje për Shkollën e Magjistraturës lidhur me formimin fillestar e të vazhdueshëm të gjyqtarëve dhe prokurorëve mbi të drejtat e njeriut;
- Rritjen njohuritë e gjyqtarëve, prokurorëve dhe profesionistëve të tjerë ligjorë mbi jurisprudencën e GjEDNj-së;
- Ofrohet mbështetja *ad hoc*, sipas kërkesës, për ekzekutimin vendimeve të GjEDNj-së që kanë të bëjnë me çështje specifike strukturore të identifikuar;
- Rritet mundësia për konsultimin e jurisprudencës së GjEDNj-së në shqip;
- Ofrohet mbështetje për Gjykatën Kushtetuese;
- Përforcohen kapacitetet e agjencive të caktuara për të udhëhequr reformat;
- Rritet bashkërendimi midis institucioneve kombëtare përgjegjëse për zbatimin e vendimeve të GjEDNj-së.

Shqipëria ka bërë përpjekje për trajtimin e çështjeve që lidhen me Nenin 6 të Konventës Evropiane të Drejtave të Njeriut, të drejtën për një proces të rregullt e të shpejtë gjyqësor. Megjithatë, duhet ndihmë për ta zbatuar në mënyrë edhe më të plotë këtë të drejtë dhe për të ulur numrin e çështjeve gjyqësore që i referohen Gjykatës Evropiane të Drejtave të Njeriut. Nga 35 vendime të GjEDNj-së, 17 marrë kundër Shqipërisë e që ende nuk janë zbatuar kanë të bëjnë me shkeljen e së drejtës për një proces të rregullt gjyqësor, duke nxjerrë në pah problemet strukturore në funksionimin e gjyqësorit. Vendimet e GjEDNj-së kanë shquar mangësi në zbatimin dhe interpretimin e ligjit nga ana e gjykatave vendase. Gjithashtu, do të trajtohet edhe problemi i moszbatimit të vendimeve gjyqësore brenda vendit.

Përveç kësaj, është provuar se zbatimi i vendimeve të Gjykatës Evropiane të Drejtave të Njeriut në nivel kombëtar është i vështirë dhe i zgjatur. Qeveria shqiptare i ka kërkuar ndihmë KiE-s për të përmirësuar punën e saj në raport me ekzekutimin e vendimeve të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

Në shkallë kombëtare, programi aktual do të bashkërendojë e përmirësojë veprimtaritë kombëtare e ndërkombëtare të trajnimit dhe masat e ndërgjegjësimit për profesionistët ligjorë, duke rritur, kështu, kapacitetin për të zbatuar Konventën Evropiane për të Drejtat e Njeriut në punën e tyre të përditshme. Programi mësimor mbi GjEDNj-në do të shtjellohet më tej, në bashkëpunim me Shkollën e Magjistraturës, për të siguruar qëndrueshmëri në ndërtimin e dijeve, duke trajtuar, në veçanti, problemet me të cilat përballet gjyqësori shqiptar.

Mbështetje e mëtejshme mund të sigurohet, sipas kërkesave, në trajtimin e problemeve strukturore në funksionimin e sistemit të drejtësisë, ashtu siç theksohet në jurisprudencën e Gjykatës Evropiane të Drejtave të Njeriut. Veçanërisht, KiE mbetet i gatshëm për të ofruar ekspertizë dhe ndihmë teknike për ekzekutimin e vendimeve të Gjykatës Evropiane të Drejtave të Njeriut në çështjet gjyqësore për pronësinë.

Gjykata Kushtetuese do të marrë mbështetje përmes veprimeve për përmirësimin e kapaciteteve të saj në lidhje me ndikimin kushtetues të vendimeve të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

**1.2.3. Të përmirësohet efikasiteti dhe cilësia e drejtësisë nga sistemi i gjykatave, me anë të zbatimit të instrumenteve dhe metodikave të caktuara, që janë hartuar nga Komisioni Evropian për Efikasitetin e Drejtësisë (CEPEJ). Në kuadër të këtij objekti:**

- Rritet efikasiteti dhe efektiviteti i gjykatave dhe procedurave gjyqësore;
- Punohet për zhvillimin e kapaciteteve të personelit të gjykatës, veçanërisht, në raport me statusin, organizimin dhe profesionalizmin;
- Përmirësohet cilësia e shërbimeve gjyqësore përmes zbatimit të instrumenteve specifike të CEPEJ-it në gjykatat e përzgjedhura;
- Forcohet kapaciteti i Shkollës së Magjistraturës për të trajtuar cilësinë dhe efikasitetin e drejtësisë;
- Rritet kapaciteti i KLD-së dhe inspektoriatit gjyqësor për çështjet që kanë të bëjnë me vlerësimin e efikasitetit dhe cilësisë;
- Forcohet mbledhja dhe analizimi i statistikave gjyqësore për politikëbërje;



- Forcohet shërbimi i publikut në drejtësi dhe gjykata.

Aksioni përmbush tërësisht nevojat e sistemit shqiptar të drejtësisë për përmirësimin e efikasitetit dhe cilësisë së drejtësisë dhe trajton mangësitë e identifikuar, mes të tjerave, në Strategjinë për Reformën në Drejtësi dhe dokumentet strategjike të BE-së. Aksioni përqendrohet posaçërisht në fushën 3 të politikave të Strategjisë, “Konsolidimi i sistemit të drejtësisë, që ai të jetë efektiv, efikas, i gatshëm të veprojë në përputhje me Kushtetutën, aktet ndërkombëtare dhe legjislacionin vendas, i drejtuar nga parimi i shtetit të së drejtës, si edhe forcimi i bashkëpunimit gjyqësor ndërkombëtar”.

**1.2.4 Të sigurohet që reforma e gjyqësorit të jetë në përputhje me standardet evropiane, nëpërmjet ndihmës së Komisionit të Posaçëm Parlamentar për Reformën në Drejtësi. Në kuadër të këtij objektiv:**

- Komisionit të posaçëm i ofrohet ndihmë ligjore dhe material krahasues, përfshirë opinionet zyrtare dhe jozyrtare.

Ekspertët e Komisionit të Venecias do të ndjekin punën e Komisionit dhe do të ndërhyjnë, kur të jetë e nevojshme, duke siguruar material krahasimor dhe analiza ligjore dhe, në çdo fazë të rëndësishme, edhe opinione (zyrtare dhe jozyrtare). Po kështu, do të përgatitet edhe një opinion përfundimtar mbi projektamendamentet e finalizuar.

**Policia**

**1.2.5. Të përmirësohen kapacitetet e policisë për garantimin e respektimit të plotë të të drejtave themelore, përmes një kuadri të besueshëm rregullator e operativ. Në kuadër të këtij objektiv:**

- Zhvillohen më tej garancitë rregullatore dhe institucionale kundër keqtrajtimit nga policia në operacionet për sigurinë publike dhe procedurat hetimore si dhe të mbështeten mekanizmat e ankesave dhe hetimit;
- Përmirësohen kushtet dhe trajtimi i personave që mbahen nën arrest nga policia;
- Teknikat hetimore bëhen në përputhje me standardet dhe praktikën më të mira evropiane për të drejtat e njeriut;
- Përmirësohet pavarësia dhe efikasiteti i sistemit të ankesave ndaj policisë;
- Zhvillohen kapacitetet kombëtare për të luftuar keqtrajtimin nga profesionistët e ligjit, agjencitë ligjzbatuese dhe institucionet e burgimit, përfshirë forcimin e efektivitetit të parandalimit, dokumentimit dhe hetimit të akuzave për keqtrajtim;
- Përmirësohen rolet e Mekanizmit Kombëtar Parandalues (MKP) dhe të shoqërisë civile në monitorimin e mjediseve të burgimit.

Në përputhje me rekomandimet e KPT-së, ndërhyrja do të ndihmojë shërbimin policor të përmirësojë kapacitetet për të vepruar në përputhje me standardet evropiane dhe ndërkombëtare të të drejtave të njeriut. Aksioni siguron ndihmë për policinë shqiptare për rishikimin dhe forcimin e kuadrit rregullator dhe praktikës për trajtimin nga policia të personave të cilëve iu është hequr liria. Ai do të përqendrohet në fusha të tilla si garancitë procedurale për mbrojtjen e të drejtave të të ndaluarve që mbahen nën arrest nga policia dhe gjatë hetimit; kushtet e burgimit; lufta kundër keqtrajtimit dhe pandëshkueshmërisë; sistemi efektiv i ankesave ndaj policisë; përdorimi proporcional i forcës në operacionet policore; teknikat hetimore dhe trajtimi i të miturve në procedurat penale.

Aksioni nga Këshilli i Evropës do të synojë, në veçanti, rritjen e kapaciteteve kombëtare për të luftuar keqtrajtimin nga agjencitë e zbatimit të ligjit dhe institucionet hetimore, përfshirë forcimin e efektivitetit të hetimeve të akuzave për keqtrajtim dhe përmirësimin e kushteve të qendrave të paraburgimit.

Këshilli i Evropës do të ndihmojë për zhvillimin e vazhdueshëm të kuadrit rregullator kombëtar, që ai të përfshijë garanci materiale dhe procedurale kundër keqtrajtimit, në përputhje me standardet ndërkombëtare përkatëse.

Përmes këtyre veprimeve, hetimet e keqtrajtimit të dyshuara nga ana e policisë do të përmbushin kushtet e efektivitetit, që janë parashtruar në jurisprudencën e GjEDNj-së. Praktika gjyqësore e rasteve të keqtrajtimit do të silltet në një të vetme, duke u siguruar që politika e sanksioneve të përkojë me shkallën e shkeljeve të të drejtave të njeriut dhe të parandalojë pandëshkueshmërinë. Profesionistët ligjorë, oficerët e policisë dhe personeli i burgjeve do të trajnohen për mbrojtjen e të drejtave të njeriut në mjediset e burgimit, si edhe për zbatimin e kodeve të etikës dhe mekanizmave disiplinore, për të nxitur tolerancë zero ndaj keqtrajtimit. Së fundi, do të forcohet mekanizmi i monitorimit të mjediseve të burgimit nga Avokati i Popullit/MKP-ja dhe do të përmirësohet e harmonizohet kuadri i monitorimit civil.

## ***Sistemi penitenciar***

### ***1.2.6. Të forcohet sistemi penitenciar në Shqipëri, bazuar mbi parimet e shtetit të së drejtës dhe respektimit të të drejtave themelore, në përputhje me standardet evropiane. Në kuadrin e këtij objekti:***

- Përmirësohet administrimi i burgjeve, në përputhje me standardet e KiE-s dhe praktikave të mira evropiane;
- Përmirësohet zbatimi i etikës mjekësore dhe i ofrimit të kujdesit shëndetësor në burgje;
  - Forcohet Shërbimi i Provës, përmirësohet riintegrimi social në komunitet i autorëve të veprave penale;
- Rritet kapaciteti i organeve përkatëse për zbatimin e standardeve evropiane në proceset gjyqësore kombëtare nëpërmjet vënies në përdorim të metodikës, instrumenteve dhe platformës HELP.

Në interes të mbështetjes së autoriteteve shqiptare në përmbushjen e standardeve evropiane (përfshirë ato që janë hartuar nga KPT-ja), Këshilli i Evropës ka projektuar një aksion për nxitjen e të drejtave themelore të njeriut në sistemin shqiptar të burgjeve.

Aksioni i Këshillit të Evropës do të përqendrohet në mbështetjen e zyrtarëve të burgjeve, në mënyrë që ata të thellojnë aftësitë profesionale, si dhe në dhënien e ndihmës për hartimin dhe zbatimin e politikave të reja drejtuese në burgjet shqiptare. Mbështetja do jepet për të sjellë drejtimin e burgjeve më pranë me standardet profesionale që përmbajnë Rregullat evropiane të Shërbimit të Provës dhe Rekomandimi (92)<sup>16</sup> i Komitetit të Ministrave të KiE-s për personelin që merret me zbatimin e sanksioneve dhe masave dhe Rekomandime të tjera në fushën e burgjeve. Vëmendje e posaçme do t'i kushtohet rekrutimit, përzgjedhjes dhe trajnimit të personelit të burgjeve, përfshirë drejtorët e burgjeve dhe personelin tjetër drejtues, me qëllim që të rritet niveli i tyre profesional dhe të sigurohet mbrojtje më e mirë e të drejtave të njeriut për të burgosurit. Më tej, përmes aksioneve të Këshillit të Evropës, do të çohet më tej trajtimi i barabartë i të gjitha grupeve etnike gjatë burgimit, përfshi romët.

Programi do të ndihmojë autoritetet për të zhvilluar një politikë shëndetësore tërësore, edukim shëndetësor dhe nxitje për jetesë të shëndetshme për personelin dhe të burgosurit, si edhe kapacitete të përshtatshme për trajtim dhe rehabilitim, në dritën e Rekomandimit (98)<sup>7</sup> të KM/KiE-s për aspekte etike dhe organizative të kujdesit shëndetësor në burgje. Vëmendje e posaçme do t'i kushtohet kujdesit për shëndetin mendor dhe dhënies së ndihmës psikologjike për të burgosurit.

Me qëllim që të mbështetet riintegrimi social i shkelësve, duke pasur si synim afatgjatë uljen e shkallës së përsëritjes, shërbimi i provës do të forcohet përmes bashkëpunimit të Shqipërisë me Këshillin e Evropës. Forcimi i Shërbimit të Provës në Shqipëri do të rrisë kapacitetet e tij për të mbikëqyrur, orientuar e ndihmuar më mirë autorët e veprave për të ulur normën e përsëritjes dhe për të nxitur përfshirjen e tyre sociale, duke kontribuar në sigurinë publike. KiE do të mbështetë Shërbimin shqiptar të Provës për krijimin e praktikave të mira, sidomos, programe të mira vlerësimi dhe efikase për risocializim, në përputhje me standardet e KiE-s<sup>2</sup>. Alternativat ndaj burgimit do të zhvillohen më tej përmes veprimtarisë së KiE-s në Shqipëri.

<sup>2</sup> Veçanërisht, Rek. (92)<sup>16</sup> dhe Rek. (2010)<sup>1</sup> për Rregullat e KiE-s për Shërbimin e Provës

## 2. LUFTA KUNDËR KORRUPSIONIT, KRIMIT EKONOMIK DHE KRIMIT TË ORGANIZUAR

### Vështrim mbi sektorin dhe përparësitë

Duke pasur parasysh rëndësinë që ka trajtimi i duhur i problemit të korrupsionit, politika kundër korrupsionit vijon të mbetet në krye të listës së përparësive të qeverisë shqiptare. Qeveria në Shqipëri e ka radhitur luftën kundër korrupsionit dhe krimit ekonomik mes përparësive të saj kyçe dhe e ka shpallur vitin 2015 si Viti kundër Korrupsionit. Kështu, janë hartuar dokumente politikash, si përpjekje të qeverisë për të minimizuar korrupsionin, përfshi Strategjinë e re kundër Korrupsionit dhe Planin e Veprimit kundër Korrupsionit.

Përpjekjet antikorrupsion kanë qenë shënjestër e një ndihme të gjerë, veçanërisht nga Këshilli i Evropës. Shtesa pozitive e kohëve të fundit ka krijuar mundësi të reja për riangazhimin e KiE-s, duke u mbështetur në trashëgiminë e PACA-s<sup>3</sup> dhe gjetjet e ushtrimit të krijimit të një harte nga ekspertët, kryer nga KiE në nëntor 2013. Nevojat konkrete në sektorët me rrezik, të identifikuar nga PAC, përfshijnë luftën e praktikave korruptive në sektorin e kujdesit shëndetësor, ngritjen e një sistemi të sigurimit të cilësisë për institucionet e arsimit të lartë, hartimin dhe zbatimin e programit mësimor kundër korrupsionit për shkollat e mesme, ngritjen e sistemeve që provojnë integritetin, përmirësimin e kuadrit rregullues për etikën, konfliktin e interesit dhe deklarimin e pasurive, së bashku me funksionimin e Inspektoriatit të Lartë i Deklarimit dhe Kontrollit të Pasurive dhe Konfliktit të Interesave (ILDKPKI). Kjo e fundit pritet të luajë rol themelor në kuadër të luftës kundër korrupsionit, duke qenë se, me të tjerave, është burimi qendror orientues për çështjet e konfliktit të interesit, etikën e sektorit publik dhe krijimin e mekanizmave për zbatimin e Ligjit të ri të Informatorëve.

Vazhdimësia e veprimtarisë së Këshillit të Evropës që shënjestron korrupsionin do të jetë mëse e dobishme për Shqipërinë, duke pasur parasysh historikun e suksesshëm të KiE-s në dhënien e ndihmës bashkëpunuese për reformën e qeverisë në këtë çështje themelore. Këshilli i Evropës mbetet i gatshëm për të ofruar mbështetje që të sigurohet një zbatim më efektiv i rekomandimeve të GRECO-s.

Përveç kësaj, Shqipëria ka ndërmarrë një sërë nismash ligjore për të trajtuar krimin e organizuar, përfshirë nismat e fokusuara në trafikimin e qenieve njerëzore në Shqipëri, me anë të një mekanizmi kombëtar referimi dhe bashkëpunimi me policinë, gjyqësorin dhe profesionistët e prokurorisë.

Krimi kompjuterik dhe flukset e parave kriminale përbëjnë një shqetësim të përbashkët për qeverinë e Shqipërisë dhe Këshillin e Evropës. Shqipëria ka ndërmarrë veprime kundër krimit kompjuterik, përfshirë aderimin në Konventën e Budapestit. Legjislacioni mbi krimin kompjuterik është forcuar dhe harmonizuar më tej me standardet evropiane, duke e vendosur theksin mbi kriteret e shtetit të së drejtës dhe të drejtave të njeriut. Janë krijuar ose forcuar njësi të specializuara të krimit kompjuterik. Në vijim të një projekti të përbashkët rajonal mbi krimin kompjuterik nga Këshilli i Evropës dhe Bashkimi Evropian, që u përmbyll në vitin 2013, u përgatitën rekomandime specifike, në bazën e të cilave Këshilli i Evropës do të thellojë veprimet e veta kundër krimit kompjuterik përmes një nisme të re rajonale, që do të përqendrohet te të ardhurat nga krimi.

#### Burimet mbështetëse:

Raportet e vlerësimit dhe përputhshmërisë nga GRECO dhe MONEYVAL; Raportet e progresit të BE-së; Sigurimi i arsimimit cilësor (Rekomandimi KM/Rek(2012)13); Rekomandimet dhe raportet e Projektit të Përbashkët BE/KiE kundër Korrupsionit në Shqipëri (PACA) 2009-2012; Konferenca e Përhershme e Ministrave të Arsimit e Këshillit të Evropës – Deklarata Përfundimtare; "Qeverisja dhe arsimit cilësor", Helsinki, 26-27 prill 2013; Platforma Mbarevropiane e KiE-s për Etikën dhe Integritetin në Arsim; Raportet e Komitetit të Konventës për Krimin Kompjuterik (T-CY).

### 2.1. OBJEKTIVI I PËRGJITHSHËM

Të kontribuohet për forcimin e shtetit të së drejtës dhe mirëqeverisjes përmes luftës kundër korrupsionit dhe krimit të organizuar.

### 2.2. OBJEKTIVAT SPECIFIKE DHE REZULTATET E PRITSHME

#### 2.2.1. Të forcohen mekanizmat qeveritare për zbatimin e rekomandimeve të GRECO-s dhe MONEYVAL-it. Në kuadrin e këtij objekti:

- Legjislacioni dhe masat kundër korrupsionit bëhen në përputhje me standardet evropiane dhe ndërkombëtare dhe zbatohen efektivisht;

<sup>3</sup> Programi i Përbashkët BE/KiE, "Projekti kundër korrupsionit në Shqipëri," zbatuar nga 01/09/2009 deri më 31/12/2012

- Përmirësohen mekanizmat ekzistuese parandaluese për të luftuar korrupsionin, pastrimin e parave dhe financimin e terrorizmit;
- Përmirësohen kapacitetet e autoriteteve dhe mekanizmave përkatëse për të zbatuar masa parandaluese kundër korrupsionit në fushat e financimit të partive politike dhe konfliktit të interesit dhe rriten angazhimet për sjellje etike të zyrtarëve publikë;
- Ofrohet mbështetje, sipas kërkesës, për zbatimin e rekomandimeve të GRECO-s dhe MONEYVAL-it përmes ekspertizës ligjore dhe ndihmës teknike.

Shqipëria ka qenë objekt i kontrolleve të thelluara nga Grupi i Kontrollit të Bashkëpunimit Ndërkombëtar (ICRG) I Task Forcës për Veprim Financiar (FATF). Shqipëria mbetet objekt i proceseve monitoruese të MONEYVAL-it, që planifikohen për rishqyrtim në raundin e 5-të të vlerësimeve të MONEYVAL-it, në vitin 2017.

Këshilli i Evropës do të ndihmojë qeverinë e Shqipërisë në përpjekjet e saj për të luftuar korrupsionin përmes mbështetjes së zyrtarëve dhe strukturave qeveritare për t'u angazhuar për sjellje etike, me qëllim që të rriten në maksimum rezultatet e aktiviteteve kundër korrupsionit dhe të ndikojë në perceptimin që kanë qytetarët për nivelin e sjelljes së papërshtatshme të zyrtarëve publikë në vend. Më tej, përmes veprimtarisë së Këshillit të Evropës, do të rritet efekti i përgjigjes së qeverisë ndaj korrupsionit të identifikuar.

Do të zhvillohet një vlerësim nevojash, pas të cilit do të zbatohen masat me synim që të përmirësohen mekanizmat ekzistues dhe të forcohen kapacitetet në nivel qendror dhe lokal në luftën kundër korrupsionit dhe pastrimit të parave. Këto masa do t'u përgjigjen nevojave konkrete të institucioneve kombëtare. Në procesin e shqyrtimit të kuadreve kombëtare normative, në përputhje me rekomandimet e GRECO-s dhe MONEYVAL-it , do të mobilizohet ekspertiza ligjore, sipas kërkesës.

Veçanërisht, mbështetje mund t'i ofrohet Inspektoriatit të Lartë të Kontrollit dhe Deklarimit të Pasurive për përmirësimin e procedurave dhe mekanizmave të deklarimit të pasurive nga zyrtarët shtetërorë të nivelit të lartë. Po kështu, Këshilli i Evropës mund të ofrojë ndihmë për zbatimin e ligjeve mbi konfliktin e interesit dhe informatorët.

### ***2.2.2. Të forcohet parandalimi i korrupsionit në sektorin e arsimit, duke rritur transparencën, integritetin, llogaridhënien dhe pjesëmarrjen sociale në sektorin e arsimit. Në kuadrin e këtij objekti:***

- Mbështetet një sistem i përgjithshëm i sigurimit të cilësisë, mbështetur në praktikat më të mira evropiane;
- Zhvillohet kapaciteti i Agjencisë së Akreditimit të Arsimit të Lartë dhe Inspektoriatit Shtetëror të Arsimit, duke forcuar rolin e saj si një agjenci e pavarur e cilësisë së arsimit të lartë;
- Në marrëveshje me institucionet e arsimit të lartë, kryhet një kontroll i bashkërenduar i cilësisë dhe i ofrohet institucioneve mbështetje e pavarur për të administruar ndryshimin dhe rritur cilësinë;
- Rekomandimet konkrete nga kontrolli i cilësisë mbështeten për zbatim, mbështetur në parimet e qeverisjes dhe ato pozitive etike, si dhe ndiqen rekomandimet që rrjedhin nga Projekti i KiE-s kundër korrupsionit në Shqipëri.
- Në shkolla zbatohet kurrikula ndërdisiplinore "Edukimi kundër korrupsionit", për arsimin fillor e deri të mesëm të lartë (i përgjithshëm dhe profesional) për çështjet kundër korrupsionit, në bashkëpunim me Ministrinë e Arsimit dhe Shkencës;
- Në shkolla futet Kodi i Etikës së Mësuesve dhe forcohen kompetencat e mësuesve përmes zbatimit të seancave të posaçme të trajnimit të trajnerëve;
- Të rinjtë dhe prindërit ndërgjegjësohen edhe më shumë lidhur me çështjet që kanë të bëjnë me etikën, transparencën dhe integritetin e arsimit.

Këshilli i Evropës është i angazhuar për të ndihmuar autoritetet shqiptare që të kontribuojnë në parandalimin e korrupsionit në sektorin e arsimit. Kjo ndërhyrje do të ngrihet mbi rezultatet e projektit PACA. Ajo synon rritjen e integritetit të institucioneve arsimore dhe edukimin e brezave të rinj me vlerat civile. Në bashkëpunim të ngushtë me ministrinë dhe institucionet përkatëse, do të zhvillohet një analizë gjithëpërfshirëse për të identifikuar rreziqet e korrupsionit brenda sistemit arsimor (institucionet qeveritare, politikat e personelit, regjistrimet, testimet dhe provimet, etj.), me qëllim që të përcaktohen përparësitë për veprim. Ndihmë do të ofrohet për të rritur ndërgjegjësimin lidhur me këto rreziqe, me natyrën e korrupsionit në arsim dhe për të krijuar modele të edukimit kundër korrupsionit në shkollat fillore dhe të mesme.

Cilësia e sistemit të arsimit të lartë në Shqipëri do të forcohet përmes mbështetjes në nivel qendror dhe institucional, duke u përqendruar në sigurimin e cilësisë në institucionet publike dhe private të arsimit të lartë. Sistemi i përmirësuar i sigurimit të cilësisë do të kontribuojë, gjithashtu, për njohjen e kualifikimeve të studentëve. Po kështu, do të trajtohen edhe shqetësimet e studentëve lidhur me korrupsionin që ndodh gjatë periudhës së tyre të studimeve.

Ministria e Arsimit dhe Sporteve do të marrë mbështetje në përpjekjet e saj për të futur, fillimisht në shkolla pilote dhe, më pas, në të gjithë sistemin arsimor në Shqipëri, si programin ndërdisiplinor mbi korrupsionin, ashtu edhe kodin e etikës për personelin mësimor. Këto instrumente u hartuan në vitin 2012 përmes Projektit të përbashkët të BE-së dhe KiE-s kundër Korrupsionit në Shqipëri (PACA). Mësimdhënia, trajnimi dhe fushatat e ndërgjegjësimit do t'i plotësojnë këto masa. Në sektorin e arsimit të lartë, në vijim të reformave të kohëve të fundit për sistemet e akreditimit dhe sigurimit të cilësisë në Shqipëri, do të ofrohet mbështetje e mëtijshme në përpunje me objektivat e Hapësirës Evropiane të Arsimit të Lartë. Në themel të këtyre nismave do të jetë Platforma Mbarëevropiane e Etikës, Transparencës dhe Integritetit e Arsimit të Lartë, që mes të tjerave, mund të ofrojë këndvështrime dhe praktika të mira nga shtetet e tjera anëtare.

**2.2.3. Të forcohet kapaciteti i autoriteteve për të kontrolluar, kapur dhe konfiskuar produktet e krimit kompjuterik dhe për të parandaluar pastrimin e parave në internet. Në kuadrin e këtij objekti:**

- Ngrihen sistemet e denoncimit publik (me funksione parandaluese) për mashtrimin në internet dhe krime të tjera kompjuterike;
- Forcohet legjislacioni lidhur me kontrollin, kapjen dhe konfiskimin e produkteve që rrjedhin prej krimit kompjuterik dhe parandalimin e pastrimit të parave në internet, në përpunje me kriteret e mbrojtjes së të dhënave;
- Njësitë kundër krimit kompjuterik, hetuesit financiarë dhe njësitë e zbulimit financiar bashkëpunojnë me njëri-tjetrin për kontrollin, kapjen dhe konfiskimin e produkteve të krimit në internet;
- Hartohen dhe iu shpërndahen njësive të sektorit financiar udhëzime për parandalimin dhe kontrollin e mashtrimit në internet dhe flukseve të parave kriminale;
- Ngrihen mekanizma publike/private të ndarjes dhe shkëmbimit të informacioneve mbi krimin kompjuterik në nivel vendi dhe rajoni;
- Akademitë e trajnimit gjyqësor ofrojnë trajnim mbi krimin kompjuterik, prirjet, të dhënat elektronike hetimet e lidhura financiare dhe masat kundër pastrimit të parave;
- Forcohet bashkëpunimi ndërkombëtar dhe ndarja e informacionit midis njësive të krimit kompjuterik, të hetimit financiar dhe të zbulimit financiar, si edhe midis autoriteteve kompetente për bashkëpunimin gjyqësor.

Kjo ndërhyrje rajonale do të përballet me një sfidë që përbën shqetësim në rritje për vendet e Evropës Juglindore, duke forcuar kapacitetet për të kontrolluar dhe konfiskuar produktet e krimit kompjuterik dhe për të parandaluar pastrimin e parave në internet. Aksioni do të zhvillohet duke u mbështetur në sukseset e kaluara të Këshillit të Evropës në mbështetjen e institucioneve shqiptare në ndërmarrjen e masave efektive kundër krimit kompjuterik, bazuar në mjetet dhe instrumentet ekzistuese, posaçërisht, në Konventën e Budapestit për Krimin Kompjuterik. Një ndërhyrje e përbashkët përmbyllur së fundi nga Bashkimi Evropian dhe Këshilli i Evropës, CyberCrime@IPA, konstatoi se autoritetet publike në Shqipëri (dhe vende të tjera në rajon) kanë informacion të kufizuar sa u takon kërcënimeve dhe prirjeve të flukseve të parave kriminale në internet. Forcimi i mëtijshëm i legjislacionit është i nevojshëm për të përmirësuar hetimet financiare. Më tej, ka nevojë të mëtijshme për konfiskim të të ardhurave nga krimi kompjuterik dhe përmirësime në bashkëpunimin midis agjencive, ndarje të informacionit publik/privat dhe bashkëpunim ndërkombëtar, duke ofruar më shumë orientim për njësitë sektoriale dhe organet gjyqësore.

Në bashkëpunim me përfaqësuesit e krimit kompjuterik, krimit ekonomik dhe njësitë e zbulimit financiar, si edhe me akademitë e trajnimit të gjyqtarëve në Shqipëri dhe vende të tjera përfituese, ndërhyrja, mes të tjerave, do të vlerësojë mekanizmin aktual të raportimit, do të ndajë praktikën e mira, analizojë legjislacionin ekzistues dhe do të këshillojë autoritetet shqiptare për ndryshimet që duhen bërë aty. Nisma do të shërbejë për organizimin e seminareve dhe trajnimeve për njësitë e krimit kompjuterik, njësitë e krimit ekonomik, hetuesit financiarë dhe njësine/njësitë e zbulimit financiar, do të analizojë treguesit dhe shenjat paralajmëruese që përdoren nga njësitë e sektorit financiar për të parandaluar mashtrimin në internet dhe pastrimin e parave. Më tej, ajo do të përgatisë orientime, do të nxisë dhe mbështesë krijimin e Qendrave të Ndarjes dhe Analizës së Informacionit të Sektorit Financiar, do të përgatisë modulet e trajnimit dhe do të ofrojë trajnimin e trajnerëve për autoritetet gjyqësore. Së fundi, Këshilli i Evropës do të ndihmojë me hartimin dhe përhapjen e protokolleve për ndarjen e informacionit të fshehtë dhe të dhënave në shkallë ndërkombëtare.

### 3. LIRIA E SHPREHJES DHE SHOQËRIA E INFORMACIONIT

#### VËSHTRIM MBI SEKTORIN DHE PËRPARËSITË

Këshilli i Evropës ka një avantazh të dukshëm në partneritetin me Shqipërinë për të punuar drejt përbushjes së standardeve të lirisë së shprehjes, siç përcaktohet në Nenin 10 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, e cila është ratifikuar në vitin 1996 nga Shqipëria. Duke marrë në konsideratë jurisprudencën e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, së bashku me gjetjet e organeve monitoruese të Këshillit të Evropës dhe aktivitetet e tij të orientuara të bashkëpunimit, Këshilli i Evropës mund të ofrojë një ekspertizë të vlefshme për të ndihmuar në zbatimin e konventave evropiane dhe instrumenteve ligjore.

KiE ka zhvilluar një gamë të gjerë veprimtarish, që kanë pasur për synim garantimin dhe nxitjen e lirisë së shprehjes dhe informacionit, si dhe inkurajimin e funksionimit të medias profesionale, të pavarur dhe pluraliste në Shqipëri. Dokumenti Aktual i Bashkëpunimit Programor paraqet fusha me interes të përbashkët për qeverinë shqiptare dhe Këshillin e Evropës, në suazën e lirisë së shprehjes dhe shoqërisë së informacionit. Çështjet më të menjëhershme të qeverisjes në internet trajtohen përmes këshillimit nga ekspertët, praktikave të mira, ndihmës ligjore dhe zhvillimit të kapaciteteve.

Bashkëpunimi i frytshëm midis Këshillit të Evropës dhe autoriteteve shqiptare, në përputhje me konventat e Këshillit të Evropës në fusha si, të drejtat e njeriut, mbrojtja e të dhënave dhe mbrojtja e fëmijëve në internet, do të sjellin ecuri në trajtimin e nevojave më kryesore në Shqipëri, duke ofruar, në të njëjtën kohë, instrumentet e nevojshme për të shkuar drejt përbushjes së kriterëve të Kopenhagenit.

#### **Burimet mbështetëse:**

Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut (Neni 8, 10, 11, 13); Raportet dhe dokumentet tematike nga APKiE dhe Komisioneri për të Drejtat e Njeriut i KiE-s; Rezultatet dhe mësimet e nxjerra nga programe të mëparshme bashkëpunimi të KiE-s në fushën e lirisë së shprehjes dhe medias; standardet e miratuara nga KiE për internetin (p.sh., Standardet për Fëmijët dhe Internetin, Parimet e Qeverisjes në Internet, asnjansia e rrjetit, vlera e shërbimit publik të internetit, etj.); Jurisprudenca e Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut lidhur me lirinë e shprehjes; Strategjia e KiE-s për qeverisjen në internet; Udhëzuesi i KiE-s për të Drejtat e Njeriut të Përdoruesve të Internetit; tekstet mbi internetin të miratuara nga Asambleja Parlamentare e KiE-s (APKiE); sigurimi i përputhjes me Konventën për Mbrojtjen e Individëve në raport me Përpunimin Automatik të të Dhënave Personale; kërkesat nga autoritetet; Raportet e Progresit të BE-së për Shqipërinë; Rekomandimet e Shqyrtimit Universal Periodik për Shqipërinë; Rezolutat e OKB-së dhe raportet për lirinë e shprehjes në internet dhe të drejtat e njeriut dhe biznesit; Rekomandimet e OSBE-së për internetin dhe lirinë e shprehjes.

#### 3.1. OBJEKTIVI I PËRGJITHSHËM

Të forcohen garancitë ligjore dhe institucionale për lirinë e shprehjes dhe informacionit, në përputhje me standardet e Këshillit të Evropës.

#### 3.2. OBJEKTIVAT SPECIFIKE DHE REZULTATET E PRITSHME

**3.2.1. Të nxitet më tej liria e medias, cilësia e gazetarisë dhe një panoramë mediatike më pluraliste. Në kuadrin e këtij objekti:**

- Vendoset në dispozicion mbështetje për të sjellë ligjet dhe rregulloret në fushën e medias tradicionale dhe asaj të re në përputhje me standardet e KiE-s, si dhe për të siguruar zbatimin e duhur të kuadrit ligjor;
- Rritet pavarësia dhe efektiviteti i Autoritetit shqiptar të Medias Audiovizive (AMA), (përgjegjëse për rregullimin e transmetimeve);
- I krijohet mundësia sistemit të transmetimit publik të përbushë detyrën e vet dhe forcohet pavarësia e tij;
- Vihet re një zhvillim për dekriminalizimin e plotë të shpifjes;
- Prezantohen dhe zbatohen standardet e praktikave më të mira për mediat në internet;
- Gazetarët mbështeten për të përbushur detyrat e tyre profesionale, përmes veprimeve që trajtojnë çështjet e kërcënimit, të drejtat e punës, shkarkimet arbitrare dhe forcimin e sindikatave të gazetarëve;
- Zhvillohen më tej profesionizmi, përgjegjësia dhe respektimi i sjelljes etike mes gazetarëve;
- Hartohen programe kurrikular mbështetur në Nenin 10 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

Aksioni aktual i parashikuar nga Këshilli i Evropës synon të forcojë lirinë e shprehjes dhe medias, përmes krijimit të garancive ligjore dhe institucionale, gazetarisë cilësore dhe një peizazhi pluralist të medias, në përputhje me standardet e KiE-s. Do të shqyrtohen çështjet që kanë ndikim në cilësinë e gazetarisë në Shqipëri, përfshirë statusin dhe mbrojtjen e gazetarëve, polarizimin e medias, përmirësimin e formimit gazetaresk, si dhe përpjekjet për çrrënjosjen e vetëcensurimit.

Këshilli i Evropës do të ofrojë trajnim lidhur me standardet evropiane që kanë të bëjnë me lirinë e shprehjes, të drejtën e privatësisë, standardet etike në raportimin e medias, zbatimin e ndryshimeve për shpifjen dhe ndërgjegjësimin për të nxitur zbatimin e standardeve në raportimin dhe praktikën mediatike. Ky aksion do të shërbejë për nxitjen e mekanizmave vetërregulluese të medias, me qëllim që të konsolidojë praktikën e mira. Përveç kësaj, do të hartohen kurrikula që trajtojnë Nenin 10 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut mbi lirinë e shprehjes, me qëllim shqyrtimin specifik të çështjeve kryesore me të cilat përballlet gjyqësori shqiptar. Këto programe do të hartohen në bashkëpunim me Shkollën e Magjistraturës, për të siguruar qëndrueshmëri në ndërtimin e njohurive.

Këshilli i Evropës do të ofrojë mbështetje për zbatimin e rekomandimeve që rrjedhin prej studimit të Autoritetit shqiptar të Medias Audiovizive nga INDIREG, zhvilluar në nëntor 2014. Studimi bëri një vlerësim të pavarësisë dhe funksionimit të AMA-s, që do të shërbejë si bazë për ndërhyrje të mëtejshme.

Nëse kërkohet, ekspertët e Këshillit të Evropës do të kryejnë një vlerësim të mëtejshëm të ligjit dhe rregulloreve në fushën e medias krahasuar me standardet e KiE-s, si edhe do të nxjerrin rekomandime për ndryshimet e mundshme. Autoriteteve mund t'iu ofrohet ndihmë ligjore për të sjellë legjislacionin për median në përputhje me standardet e Këshillit të Evropës, si rregullorja e transmetimit dhe media në internet, shpifja, standardet e reklamimit publik, mbrojtja e gazetarëve, përfundi i informacionit publik dhe transparenca e pronësisë dhe financimit të medias.

**3.2.2. Përmirësimi i zbatimit të parimeve për mbrojtjen e të dhënave, në përputhje me standardet përkatëse të KiE-s, përfshirë Nenin 8 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut dhe Konventën për Mbrojtjen e Individëve lidhur me Përpunimin Automatik të të Dhënave Personale.** Në kuadrin e këtij objekti:

- Forcohen pavarësia dhe profesionalizmi i Komisionerit për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale (KDIMdHP), me qëllim sigurimin e një zbatimi efektiv të Ligjit për Mbrojtjen e të Dhënave Personale;
- Rritet ekuilibri midis lirisë së shprehjes/mbrojtjes së të dhënave dhe midis transparencës/opinionit publik të informuar, në përputhje me standardet e KiE-s;
- Ofrohet ndihmë për njësitë përkatëse të administratës publike, për të siguruar respektimin e kushteve të mbrojtjes së të dhënave kur projektohen sistemet e TI-së;
- Çohen përpara ndryshimet ligjore e politike, në përputhje me mekanizmat monitoruese të KiE-s;
- Rritet ndërgjegjësimi i publikut mbi rregullat e parimet bazë të mbrojtjes së të dhënave;
- Përmirësohet kapaciteti i organeve përkatëse për zbatimin e standardeve evropiane në proceset gjyqësore kombëtare, duke përdorur metodikën, instrumentet dhe platformën HELP, me qëllim që profesionistët ligjorë të njihen me këtë fushë të ligjit.

Forcimi i së drejtës së privatësisë dhe mbrojtjes së të dhënave mund të arrihet duke dhënë mbështetje sa i përket zbatimit efektiv të ligjit dhe ekspertizës ligjore, sidomos në raport me ligjin për mbrojtjen e të dhënave dhe përfundimin e informacionit.

Ndihma e Këshillit të Evropës për të garantuar efektivitetin e reformave ligjore përkatëse në fushën e mbrojtjes së të dhënave do të përbehet nga ekspertiza ligjore dhe rekomandimet mbi ekuilibrin midis opinionit publik të informuar, transparencës dhe mbrojtjes së të dhënave. Veprimet e propozuara përfshijnë, po kështu, mbështetjen e përgjithshme teknike dhe zhvillimin e kapaciteteve të Agjencisë për Mbrojtjen e të Dhënave, shkëmbimin e ekspertizës dhe praktikave të mira, hartimin e rekomandimeve konkrete mbi respektimin e privatësisë në raportimin nga media, si edhe aktivitete dhe fushata ndërgjegjësimi për mbrojtjen e të dhënave.

#### **Qeverisja e internetit**

**3.2.3. Të rritet mbrojtja e të drejtave të njeriut në internet dhe të kontribuohet për një demokraci e zhvillim të qëndrueshëm, në përputhje me Strategjinë e Këshillit të Evropës për Qeverisjen e Internetit.** Në kuadrin e këtij objekti:

- Rritet kapaciteti i zyrtarëve publikë për të kuptuar më mirë politikat dhe praktikën që lidhen me të drejtat e njeriut dhe teknologjitë e reja, përfshirë standardet e KiE-s dhe jurisprudencën e Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut mbi internetin;
- Rishikohet Strategjia kombëtare për Shoqërinë e Informacionit, me qëllim mbështetjen e politikave të internetit, të cilat çojnë në mbrojtje maksimale të të drejtave të njeriut;
- Rritet kapaciteti i sektorit privat të internetit për të kuptuar dhe respektuar të drejtat e njeriut dhe transparencën e shërbimeve që iu ofrohen përdoruesve të internetit;
- Zhvillohen veprimtari ndërgjegjësuere për të thelluar njohuritë e publikut lidhur me të drejtat e njeriut në internet;
- Krijohet një Forum Kombëtar i Qeverisjes në Internet, për të nxitur pjesëmarrjen në diskutimet evropiane dhe globale të qeverisjes së internetit;
- Zhvillohen aftësitë e njohjes së medias dhe nxitet interneti i sigurt për fëmijët, në përputhje me instrumentet e KiE-s, përfshi Strategjinë e Këshillit të Evropës për Internetin dhe Rekomandimet përkatëse të Komitetit të Ministrave.

Këshilli i Evropës do t'i ofrojë mbështetje zyrtarëve publikë, përfshirë gjyqësorin, me qëllim rritjen e njohurive mbi qeverisjen në internet dhe standardet e KiE-s për të drejtat e njeriut, si dhe mbi jurisprudencën përkatëse të Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut. Ofruesit e shërbimit të internetit do të përfitojnë më tej prej kapaciteteve dhe njohurive të rritura, për të mbrojtur më mirë të drejtat e njeriut dhe për të zbatuar standardet e KiE-s për qeverisjen e internetit. Këtu përfshihen çështje kryesore, si parimet e qeverisjes së internetit, liria e shprehjes, diskriminimi në internet, menaxhimi i flukseve të informacionit me anë të të dhënave me format të madh, praktika informatike e resë, zënia e paligjshme e domenit, vlera e shërbimit publik të internetit dhe asnjansësia e rrjetit. Gjithashtu, do të ofrohet ndihmë për dokumentimin e të drejtave të njeriut në internet.

Shqipëria do të mbështetet përmes rishikimit të Strategjisë kombëtare për Shoqërinë e Informacionit dhe parimeve të saj konkrete dhe veprimeve për të mbështetur politikat e internetit, që sjellin mbrojtje maksimale të të drejtave të njeriut. Më tej, do të mundësohet përfshirja në diskutimet evropiane dhe globale mbi qeverisjen e internetit, përmes bashkëpunimit me Këshillin e Evropës.

Politikëbërësve shqiptarë do t'u jepet ndihmë për zbatimin e angazhimeve në kuadrin e Ligjit për Median Audiovizive, i vitit 2013, veçanërisht sa i përket mbrojtjes së fëmijëve nga përmbajtja e dëmshme në internet dhe mbrojtjes së të dhënave personale. Po kështu, Këshilli i Evropës parashikon ndërmarrjen e veprimeve ndihmëse për të ecur drejt hartimit të standardeve e rregulloreve për përmbajtjen tregtare që mund të jetë e dëmshme.

Këshilli i Evropës do t'i ndihmojë më tej autoritetet shqiptare të harmonizojnë kuadrin ligjor shqiptar me rekomandimet dhe deklaratat e Komitetit të Ministrave lidhur me sigurinë e fëmijëve në internet.

Përdoruesit e rinj të internetit do të përfitojnë nga ky veprim përmes veprimtarive të ndërgjegjësimi për të drejtat e tyre në internet, si edhe do të mësojnë si t'i ushtrojnë e mbrojnë këto të drejta. Më tej, do të diskutohen edhe rrugëzgjdhjet e mundshme në raste shkeljeje.

#### **4. ANTIDISKRIMINIMI, RESPEKTI PËR TË DREJTAT E NJERIUT DHE PËRFSHIRJA SOCIALE**

##### **VËSHTRIM MBI SEKTORIN DHE PËRPARËSITË**

Parimi i barazisë dhe mosdiskriminimit është element themelor në mbrojtjen e të drejtave të njeriut. Si i tillë, ai garantohet nga Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNJ) (Neni 14) dhe përforcohet nga Protokollin i saj Nr. 12, miratuar nga Shqipëria në vitin 2004, si dhe nga Karta Sociale Evropiane (Neni E), miratuar nga Shqipëria në vitin 2002. Pavarësisht përparimeve të dukshme në fushën ligjore, Shqipëria mbetet e vendosur të kryejë reforma të mëtejshme, veçanërisht sa i përket zbatimit të instrumenteve ekzistuese ligjore e politike në këtë fushë. Këshilli i Evropës, në cilësinë e tij si institucioni udhëheqës evropian që përqendrohet te të drejtat e njeriut, demokracia dhe standardet e zbatimi i shtetit të së drejtës, është në pozitën e duhur për t'i ndihmuar autoritetet shqiptare në përpjekjet e tyre.

Sigurimi i cilësisë dhe i një sistemi efektiv mbrojtjeje kundër diskriminimit u caktua si parakusht kryesor për Shqipërinë që të merrte statusin e kandidatit për anëtarësim në BE. Në vijim të dhënies së statusit kandidat në fjalë, Shqipëria është zotuar se do të intensifikojë përpjekjet për të siguruar një zbatim të qëndrueshëm, të gjithanshëm e gjithëpërfshirës të përparësive kyçe, përfshi mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe politikat kundër diskriminimit.

Këshilli i Evropës do ta ndihmojë Shqipërinë për të forcuar efektivitetin e mbrojtjes kundër diskriminim dhe të të drejtave të njeriut në vend, si dhe për të kontribuar për përfshirjen sociale të pakicave dhe personave në



nevojë. Forcimi i kuadrove institucionale, ndërkohë që forcohet zbatimi i legjislacionit i të drejtave të njeriut dhe kundër diskriminimit do të rritë efektivitetin e sistemeve shqiptare të mbrojtjes së të drejtave të njeriut dhe mosdiskriminimit.

Aktualisht, qeveria shqiptare po harton një numër strategjish dhe planesh veprimi për të trajtuar nevojat kryesore lidhur me të drejtat e njeriut, diskriminimin dhe përfshirjen sociale. Këto instrumente përfshijnë Strategjinë për Mbrojtje Sociale, Strategjinë për Përfshirjen Sociale, Strategjinë ndërsektoriale për të Drejtat e Fëmijëve, Strategjinë për Barazi Gjinore, Planin e Veprimit për Personat me Aftësi të Kufizuara, Planin e Veprimit për personat LGBTI dhe Strategjinë Kombëtare e Planin e Veprimit për Rininë. Këshilli i Evropës mbetet i gatshëm të ndihmojë për përgatitjen ose zbatimin e këtyre reformave të rëndësishme.

Aksioni i KiE-s orientohet drejt fuqizimit të komuniteteve vendase, për të nxitur një kulturë respektimi për të drejtat e njeriut, me vëmendje të veçantë të përfshirja e të rinjve dhe grave. Aksioni që i përshtatet specifikisht vendit i parashikuar për mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe nxitjen e tolerancës dhe mosdiskriminimit, përforcohet nga nismat rajonale të KiE-s. Ndërkohë, forcohen veprimtaritë që përqendrohen te mbrojtja e fëmijëve, në përputhje me konventat e rëndësishme të Këshillit të Evropës.

Arsimi dhe formimi luajnë një rol thelbësor për nxitjen e tolerancës dhe përfshirjes sociale. Përpjekjet për inkurajimin e përfshirjes në arsim, sidomos në shkollat fillore e të mesme, kërkojnë mbështetje, për të arritur efektivitetin maksimal.

Harmonizimi i kuadrit ligjor në fuqi mbi pakicat që vijnë nga Shqipëria dhe personat që migrojnë apo kërkojnë azil në Shqipëri do të qartësonte politikën e Shqipërisë për pakicat e saj në një numër fushash. Këshilli i Evropës do të ofrojë veprimtari bashkëpunimi për të forcuar institucionet shqiptare, që të trajtojnë në mënyrë më të plotë shqetësimet e pakicave dhe të strukturojnë dialogun me përfaqësuesit e pakicave kombëtare dhe personave në nevojë, përfshi komunitetin LGBTI, personat me aftësi të kufizuara, romët dhe egjiptianët, gratë dhe viktimat e trafikimit të qenieve njerëzore.

#### **Burimet mbështetëse:**

Rezoluta 2019 (2014) e APKiE-s, Respektimi i detyrimeve dhe angazhimeve nga Shqipëria; Përfundimet e Komisionit Evropian kundër Racizmit dhe Mostolerancës (KERM) për zbatimin e rekomandimeve, në kuadër të inspektimit të ndërmjetëm vijues të Shqipërisë (dhjetor 2012); Republika e Shqipërisë, Ministria e Mirëqenies Sociale dhe Rinisë, Strategjia për Përfshirjen Sociale; Raportet e mekanizmave monitoruese të KiE-s, përfshi: Grupi i Ekspertëve për Veprimin kundër Trafikimit të Qenieve Njerëzore (GRETA), Komiteti Këshillimor për Konventën Kuadër për Mbrojtjen e Pakicave Kombëtare (KKPK), Komisioneri i Këshillit të Evropës për të Drejtat e Njeriut, jurisprudenca e Komitetit Evropian të të Drejtave Sociale (KEDS), Komiteti i Palëve të Konventës së Këshillit të Evropës për Mbrojtjen e Fëmijëve kundër Shfrytëzimit Seksual dhe Abuzimit Seksual (T-ES/Komiteti Lanzarote); Standardet e Këshillit të Evropës për Fëmijët dhe Internetin; Raportet e Komitetit të Posaçëm të Ekspertëve për Çështjet e Romëve (CAHROM); CDDH(2013)004fin Ndjekja nga Komiteti i Drejtues për të Drejtat e Njeriut e zbatimit të Rekomandimit të Komitetit të Ministrave (2010)5, për masat për të luftuar diskriminimin mbi baza orientimi seksual apo identiteti gjinor; Raportet e projekteve të Këshillit të Evropës; Rezultatet dhe mësimet e nxjerra nga bashkëpunimi i mëparshëm i KiE-s; KE M 2014, Raporti i Progresit për Shqipërinë; Plani i Veprimit i qeverisë shqiptare, miratuar me VKM Nr. 236, datë 23.04.2014, "Për ekzekutimin e vendimeve të GjEDNj-së lidhur me të drejtën e pronësisë"; Vendimet e GjEDNj-së për Shqipërinë, përfshi Çështjen nr. 604/07, 43628/07, 46684/07 dhe 34770/09 të Manushaqe Putos dhe të tjerëve kundër Shqipërisë, lidhur me të drejtën e pronësisë; Raportet dhe Rekomandimet e Komitetit të Ministrave.

#### **4.1. OBJEKTIVI I PËRGJITHSHËM**

Përmirësimi i mbrojtjes tërësore të të drejtave të njeriut, lufta kundër diskriminimit dhe kontributi për përfshirje sociale në Shqipëri.

#### **4.2. OBJEKTIVAT SPECIFIKE DHE REZULTATET E PRITSHME**

##### ***Antidiskriminimi***

##### ***4.2.1. Të forcohen më tej kuadret kundër diskriminimit dhe për mbrojtjen e të drejtave të njeriut në Shqipëri. Në kuadrin e këtij objekti:***

- Kuadret ligjore dhe politikat kundër diskriminimit dhe për të drejtat e njeriut sillen më tej në përputhje me standardet dhe praktikën e mira evropiane për të drejtat e njeriut;
- Përforcohen mekanizmat ekzistues kundër diskriminimit;

- Viktimat e diskriminimit kanë mundësi efektive për marrjen e ndihmës ligjore, për të zbatuar të drejtat e tyre;
- Përmirësohet bashkëpunimi midis strukturave kombëtare për të drejtat e njeriut dhe bashkërendimi i zbatimit të mandateve të tyre përkatëse;
- Rritet ndërgjegjësimi i autoriteteve përkatëse, mbrojtësve të të drejtave të njeriut, medias dhe publikut në përgjithësi për standardet dhe mekanizmat kombëtare dhe evropiane kundër diskriminimit;
- Bashkërendohen dhe përmirësohen veprimtaritë trajnuese, në nivel kombëtar dhe ndërkombëtar, për profesionistët ligjorë, për të rritur kapacitetet e gjyqtarëve, prokurorëve dhe juristëve për të vënë në zbatim standardet e KEDNj-së kundër diskriminimit dhe KSE-së në punën e tyre të përditshme, duke përdorur metodikën, instrumentet dhe platformën HELP.

Aksioni do të përqendrohet te përmirësimi i legjislacionit dhe politikave kundër diskriminimit dhe atyre për të drejtat e njeriut, si edhe te zbatimi i tyre dhe forcimi i kuadrit institucional, me qëllim që të ofrohet një mbrojtje më e mirë kundër diskriminimit, në dritën e Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNj, Neni 14), përmes Protokollit Nr.12 dhe në dritën e Kartës Sociale Evropiane (KSE, Neni E).

Në përgjigje të nevojave të shprehura nga institucionet përkatëse shqiptare, do të ndërmerren masa për të kontribuar në përmirësimin e bashkërendimit të punës së strukturave të të drejtave të njeriut, duke forcuar kapacitetet dhe efikasitetin e tyre për të zbatuar dhe monitoruar efektivisht legjislacionin dhe politikën kundër diskriminimit, mbështetur në legjislacionin shqiptar kundër diskriminimit, jurisprudencën e Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut dhe jurisprudencën e Komitetit Evropian të të Drejtave Sociale. Gjatë gjashtëmujorit të parë të vitit 2015, Komisioni i Këshillit të Evropës kundër Racizmit dhe Mostolerancës (KERM) do të botojë raportin e tij të pestë mbi Shqipërinë, Gjetjet e rekomandimet që do të përmbajë raporti, si dhe Rekomandimet e Përgjithshme të Politikave të KERI-t për luftën kundër racizmit dhe diskriminimit do të përbëjnë, mes të tjerash, udhëzime të vlefshme për veprim. Një tjetër vend ku do të përqendrohet aksioni është ndërgjegjësimi i publikut të përgjithshëm dhe disa grupeve specifike të synuara për aspekte kyçe të politikës dhe mekanizmave kundër diskriminimit.

Programi do të promovojë standardet kombëtare dhe të Këshillit të Evropës kundër diskriminimit dhe do të rrisë ndërgjegjësimin e autoriteteve përkatëse dhe publikut në përgjithësi. Veprimtaritë do të synojnë organizmat qeveritare dhe profesionistët ligjorë, për të nxitur përmbushjen e standardeve kundër diskriminimit dhe zbatimin e tyre, duke marrë parasysh standardet evropiane të të drejtave të njeriut dhe praktikën e mira të vërejtura në vende të tjera.

### ***Të drejtat e pakicave***

***4.2.2. Të përmirësohet përfitimi i të drejtave për pakicat, në përputhje me standardet evropiane për mbrojtjen e pakicave, veçanërisht me Konventën Kuadër për Mbrojtjen e Pakicave Kombëtare (KKPK). Në kuadër të këtij objekti:***

- Rritet ndërgjegjësimi në nivel qendror e vendor mbi standardet evropiane të të drejtave të njeriut dhe mbrojtjes së pakicave, sidomos mbi KKPK-në;
- Prezantohen në Shqipëri, në të gjitha nivelet, mbështetje legjislative dhe politikash për të çuar më përpara të drejtat e pakicave, bazuar në mekanizmat e monitorimit të KiE-s;
- Institucionet përkatëse shqiptare mbështeten përmes ushtrimeve të zhvillimit të kapaciteteve;
- Rritet marrja në konsideratë e të drejtave të pakicave në bashkitë e rajonit;
- Nxiten dhe orientohen në një drejtim të vetëm praktikën e mira për mbrojtjen e pakicave.

Aktivitetet e Këshillit të Evropës do të përqendrohen në trajtimin e pengesave që mbajnë në vend të drejtat e pakicave, pavarësisht ecurisë në raport me angazhimet ligjore, ndërkohë që, njëkohësisht, ofron këshillim mbi legjislacionin lidhur me mbrojtjen e të drejtave të pakicave. Veprimtaria ka për synim të mëtejshëm rritjen e ndërgjegjësimit të vendimmarrësve dhe publikut mbi çështje të të drejtave të pakicave. Këshilli i Evropës do t'i ngrejë këto çështje përmes veprimtarive të zhvillimit të kapaciteteve të zyrtarëve qendrorë, që janë caktuar me përgjegjësi të drejtpërdrejta për të siguruar respektimin dhe mbrojtjen e pakicave dhe personave në nevojë.

Me mbështetjen e ekspertizës ndërkombëtare e rajonale në vazhdimësi të KiE-s, ky program do të synojë, pi ashtu, autoritetet dhe komunitetet lokale, për t'iu dhënë mundësi bashkive të trajtojnë çështje specifike të mbrojtjes së pakicave, që ata i konsiderojnë si më me rëndësi në kontekstin lokal. Zbatimi i standardeve të të drejtave të njeriut do të vihet në praktikë përmes ndryshimeve në politika dhe praktikë, si në nivel qendror, ashtu edhe në atë vendor, duke u mbështetur, kur është e nevojshme, në shembujt përkatës.

***4.2.3. Të lehtësohet ratifikimi i Kartës Evropiane për Gjuhët Rajonale ose të Pakicave (KEGjRP); në kuadrin e së cilës:***

- Ratifikimi i *KEGjRP*-së lehtësohet përmes ndihmës ligjore në përgatitjen e instrumenteve ratifikuese;
- Si rezultat i ratifikimit të *KEGjRP*-së, mbrojtja dhe nxitja e gjuhëve të pakicave të përdorura tradicionalisht përmirësohet, në përputhje me standardet evropiane;
- Veprimtaritë për rritjen e kapaciteteve do të mbështesin autoritetet kombëtare dhe vendore në zbatimin e dispozitave të *KEGjRP*-së;
- Forcohen kompetencat e OJF-ve që përfaqësojnë folësit e gjuhëve të pakicave, për të kontribuar në mënyrë aktive për proceset e ratifikimit dhe zbatimit.

Mbi bazën e legjislacionit, politikave dhe praktikës ekzistuese në Shqipëri, si edhe standardeve të Konventës Kuadër për Mbrojtjen e Pakicave Kombëtare (KKPK), autoritetet shqiptare do të mbështeten për identifikimin e atyre dispozitave të *KEGjRP*-së që duan të përfshijnë në instrumentin e ratifikimit. Përzgjedhja e këtyre dispozitave të *KEGjRP*-së, që përkohë më shumë me kontekstin shqiptar do të lehtësojë konsensusin politik mbi ratifikimin dhe do të shmangë çdo shpenzim të konsiderueshëm shtesë nga ana e shtetit.

Përveç kësaj, veprimtaritë do të rrisin ndërgjegjësimin në raport me *KEGjRP*-në dhe praktikat më të mira ekzistuese në vendet e tjera dhe do të forcojnë zbatimin e standardeve evropiane për pakicat.

Me qëllim dhënien e informacionit mbi *KEGjRP*-në, do të organizohen si aktivitete ndërgjegjëse, ashtu dhe aktivitete për zhvillimin e kapaciteteve të OJF-ve që përfaqësojnë folësit e gjuhëve të pakicave. Këto veprimtari do të përmirësojnë gjithashtu marrëdhëniet midis OJF-ve dhe autoriteteve duke ndërtuar besimin, mbështetur në kontakte dhe dialog.

### ***Romët dhe egjiptianët***

***4.2.4. Të përmirësohen të drejtat e njeriut për romët dhe egjiptianët në Shqipëri, konkretisht, përmes rritjes së mëtejshme të zbatimit të Deklaratës së Strasburgut, rekomandimeve të Komitetit të Ministrave dhe KERI-t lidhur me romët dhe jurisprudencës së Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut. Në kuadrin e këtij objektiv:***

- Shtohen njohuritë mbi jurisprudencën e Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut dhe standardet e të drejtave të njeriut, sa u takon të drejtave dhe kushteve të romëve dhe egjiptianëve, duke përdorur më gjerësisht instrumentet ekzistuese dhe materialet e trajnimit;
- Autoriteteve qendrore iu ofrohet mbështetje për të mundësuar mbledhjen e të dhënave të zbërthyer mbi komunitetet rome dhe egjiptiane dhe për zbatimin e Planit të Veprimit për Romët;
- Bëhen përmirësime të bashkërenduara për të hartuar e zbatuar strategjitë për përfshirjen e romëve midis autoriteteve vendore e qendrore, si edhe midis ministrive, ndërkohë që ofrohet mbështetje e mëtejshme për bashkëpunimin midis komuniteteve rome e egjiptiane dhe institucioneve publike;
- Nevojat konkrete të vetidentifikuara të romëve dhe egjiptianëve përfshihen në strategjitë dhe planet e përgjithshme të veprimit;
- Arrihen përparime lidhur me aksesin në drejtësi dhe politika më të mira strehimi për romët dhe egjiptianët;
- Ndërgjegjësimi përqendrohet te paragjykimi dhe stereotipat kundër romëve dhe egjiptianëve dhe në nivelin e reagimit kundër ciganëve, përfshirë vështirësitë me të cilat përballen gratë dhe të rinjtë romë.

Këshilli i Evropës do të ndërmarrë veprime për uljen e rrezikut të përjashtimit social dhe për të siguruar kushte më të mira të komunitetit rom në Shqipëri, përmes veprimeve që përqendrohen në standardet ligjore dhe të të drejtave të njeriut, që janë aktualisht në fuqi në Evropë. Raporti i pestë i KERI-t për Shqipërinë do të përmbajë një paketë rekomandimesh lidhur me romët. Përmes veprimtarive të KiE-s për trajnimin e avokatëve, gjyqtarëve dhe prokurorëve mbi jurisprudencën për romët në Kartën Sociale Evropiane, aktorët do të zhvillojnë kapacitetet e tyre, për të harmonizuar praktikën shqiptare me ligjet dhe angazhimet aktuale, në mënyrë që të ulin diskriminimin/anticiganizmin që hasin bashkësitë rome dhe egjiptiane. Ndërmjetësit kulturorë do të trajnohen për të rritur komunikimin midis komuniteteve rome dhe egjiptiane me autoritetet shqiptare. Më tej, ekspertiza lidhur me romët dhe zhvillimi i kapaciteteve në administratat publike lokale e kombëtare, partneritetet me organizatat e shoqërisë civile (OSHC-të) dhe përmirësimi i bashkëpunimit midis organeve qeveritare do të jenë fusha veprimi përmes punës së Këshillit të Evropës në Shqipëri.

Në varësi të kërkesave, veprimet do të mbështesin dhe forcojnë bashkëpunimin për çështjet e romëve përmes punës së Komitetit të Posaçëm të Ekspertëve për Çështjet e Romëve (CAHROM), sidomos, sa i përket ndihmës për politika.

### ***Të drejtat e fëmijëve***

**4.2.5. Të forcohen kapacitetet e sistemit të mbrojtjes së fëmijës në nivel kombëtar dhe lokal.** Në kuadrin e këtij objekti:

- Legjislacioni kombëtar për të drejtat e fëmijëve sillet në përputhje me standardet evropiane, sidomos me Konventën e Lanzarotes dhe Konventën për Veprim kundër Trafikimit të Qenieve Njerëzore;
- Hartohet një strategji e gjithanshme për mbrojtjen e të drejtave të fëmijëve dhe eliminimit të dhunës kundër fëmijëve;
- Forcohet dhe përmirësohet një kuadër shumëdisiplinor e shumësektorial për mbrojtjen e fëmijëve në nivel qendror e lokal, me zhvillimin e kapaciteteve të autoriteteve përkatëse shqiptare;
- Ofrohet mbështetje për hartimin dhe zbatimin e Planeve përkatëse të Veprimit, si Plani i Veprimit për të Drejtat e Fëmijëve dhe Plani i Veprimit për Trajtimin e Situatës së Fëmijëve që Jetojnë/Punojnë në Rrugë;
- Ngrihen dhe/ose rishikohen shërbime e mekanizma miqësorë ndaj fëmijës dhe ndaj familjes, në përputhje me Udhëzimet e KiE-s për drejtësi miqësore ndaj fëmijëve;
- Zhvillohen programe të edukimit publik, ndërgjegjësimit dhe mobilizimit social, duke u përqendruar te nevoja për të mbrojtur fëmijët nga të gjitha format e dhunës, përfshirë abuzimin seksual dhe dhunën dhe për të nxitur një kulturë me zero dhunë;
- Bëhen përparime në mbrojtjen dhe eliminimin e diskriminimit ndaj grupeve të fëmijëve në nevojë, përfshirë të miturit e ndaluar, fëmijët që iu përkasin komuniteteve të pakicave, fëmijët e rrugës, të miturit e pashoqëruar, fëmijët në institucione apo kujdes rezidencial dhe personat të tjerë në nevojë, si edhe diskriminimit kundër vajzave;
- Rritet kapaciteti i organeve përkatëse për të zbatuar standardet evropiane në proceset gjyqësore kombëtare, duke përdorur metodikën, instrumentet dhe platformën HELP, me qëllim që të ofrohet një shqyrtim në thellësi i aspekteve përkatëse të të drejtave të fëmijëve dhe drejtësisë miqësore ndaj fëmijëve.

Organet dhe institucionet e Këshillit të Evropës kanë hartuar një gamë instrumentesh të sofistikuara për të mbështetur e zgjeruar mbrojtjen e të drejtave të fëmijëve në Evropë, si dhe për t'iu ofruar orientim e mbështetje shteteve të tij anëtare për mënyrën se si të plotësojnë hendeqet që ekzistojnë midis të drejtave dhe realitetit të fëmijëve në Evropë. Programi për veprim do të ndjekë Strategjinë e Këshillit të Evropës për të Drejtat e Fëmijës (2012-2015), duke u përqendruar te nxitja e shërbimeve dhe sistemeve miqësore për fëmijët në fushat e drejtësisë, shëndetësisë, shërbimeve sociale dhe eliminimi i të gjitha formave të dhunës kundër fëmijëve, përfshi shfrytëzimin dhe abuzimin seksual, trafikimin, ndëshkimin dhe dhunën fizike në shkollë. Me po kaq rëndësi është edhe garantimi i të drejtave të fëmijëve në kushte të pafavorshme, ata me aftësi të kufizuara, në ndalim, nën kujdes alternativ, fëmijët migrantë ose romë, fëmijët e ngjuar në shtëpi nga frika e hakmarrjes, si dhe nxitja e pjesëmarrjes së fëmijës, në përputhje me jurisprudencën e Komitetit Evropian të të Drejtave Sociale.

Objekti i aksionit të Këshillit të Evropës është të forcojë sistemin e shërbimeve publike për të identifikuar, monitoruar dhe trajtuar dhunën kundër fëmijëve, si dhe për të ndërtuar një sistem tërësor e parandalues të mbrojtjes së fëmijëve. Mbështetje do t'iu jepet partneriteve efektive shtet-shoqëri civile, si një mekanizëm për të stimuluar dialogun kritik dhe konsensusin kombëtar mbi shkeljet e të drejtave të fëmijës.

Proceset aktuale reformuese në sistemin e kujdesit social, drejtësi, rend dhe arsim në Shqipëri do të sigurojnë momentin për t'u angazhuar në debatin publik, për të rishikuar ligjet dhe politikat përkatëse, si dhe masat për të parandaluar e luftuar dhunën kundër fëmijëve dhe një mbrojtje më të gjerë të të drejtave të fëmijëve, në përputhje me standardet evropiane dhe ndërkombëtare. Më tej, do të hartohen programe mësimore për të rritur ndërgjegjësimin mbi trafikimin në shkollë, duke u përqendruar te grupet që janë të pritura të trafikohen, sidomos vajzat dhe pjesëtarët e komuniteteve romë dhe egjiptiane, si dhe fëmijët që jetojnë në institucione. Përveç kësaj, do të zhvillohen trajnime për mësuesit, me qëllim që të zgjerohen masat parandaluese kundër trafikimit të qenieve njerëzore.

#### **Arsimimi përfshirës dhe qytetaria demokratike**

**4.2.6. Të rritet mundësia e përfutimit të një arsimit cilësor për të gjitha grupet dhe të promovohen të drejtat e njeriut dhe qytetaria demokratike në shkollë.** Në kuadrin e këtij objekti:

- Rritet mundësia e përfutimit të arsimit cilësor për të gjitha grupet, në përputhje me Rekomandimin e Komitetit të Ministrave të Këshillit të Evropës (2012)<sup>13</sup>, për sigurimin e arsimit cilësor, së bashku me planet shqiptare të politikave për arsimim gjithëpërfshirës;
- Shkollat dhe komunitetet e tyre e kuptojnë më thellë dhe janë më të mirëpajisura për të mbështetur praktikën dhe terminologjinë përfshirëse arsimore;

- Hartohen modele për të mbështetur masat administrative e ligjore, që inkurajojnë praktikën arsimore përfshirëse, së bashku me rritjen e mundësisë së përfatimit të arsimit në gjuhët e pakicave;
- Forcohen të drejtat e njeriut dhe kultura demokratike në shkolla, për t'i përgatitur të rinjtë për jetën si qytetarë aktivë në shoqëritë demokratike.

Shkollat në Shqipëri do të mbështeten me ndihmë teknike, zhvillim kapacitetesh dhe grante për të rritur shkallën e përfshirjes dhe qytetarisë aktive. Drejtuesve dhe inspektorëve të shkollave do t'u jepet mbështetje e posaçme, për t'u ndërgjegjësuar më shumë dhe për të mbështetur politikën arsimore përfshirëse, si parim reformues, duke respektuar e duke u kujdesur për diversitetin midis të gjithë nxënësve, me përqendrim të veçantë tek ata që përballen më shumë me rrezikun e mënjanimit dhe përjashtimit. Profesionistët individualë të arsimit dhe aktorët e shoqërisë civile do të përfitojnë trajnime mbi arsimin përfshirës, edukimin për qytetari demokratike dhe/ose të drejtat e njeriut, sipas zbatimit në objektet arsimore dhe do të vendoset si përparësi bashkëpunimi me aktorët shtetëror për promovimin e këtyre koncepteve brenda institucioneve arsimore.

Do të ofrohet mbështetje për vënien në praktikë të planeve të politikave për arsim përfshirës, që do të bazohen në përvojat kombëtare dhe nga rajoni dhe do të mbështeten mbi të dhëna konkrete nga shkollat pilote. Kësisoj, do të propozohet një model për caktimin e objekteve arsimore si person juridik dhe ndihma për zbatimin e kësaj do të përfshijë masat e nevojshme ligjore e administrative.

### **Politika rinore**

**4.2.7. Të mbështetet hartimi dhe zbatimi i një politike rinore të hapur, mbështetur në të dhëna dhe gjithëpërfshirëse dhe pjesëmarrja e të rinjve në konceptimin dhe zbatimin e saj.** Në kuadrin e këtij objekti:

- Institucionet shqiptare marrin mbështetje për hartimin e një Strategjie të re Kombëtare për Rininë, e harmonizuar me standardet evropiane;
- Nxitet bashkëpunimi midis aktorëve publikë të politikave rinore, aktorëve joqeveritarë rinorë dhe ekspertëve të politikave rinore për planifikimin dhe zbatimin e politikës rinore;
- Mbështetet zhvillimi dhe njohja e punës dhe arsimit joformal të të rinjve;
- Zhvillohen më tej kapacitetet e aktorëve të politikës rinore dhe përfaqësuesve të organizatave rinore, me qëllim që të mbështetet pjesëmarrja e të rinjve, përfshirë ata me prejardhje nga pakicat, në programet e politikave për rininë.

Këshilli i Evropës do të punojë duke çuar më tej mbështetjen e mëparshme ofruar për Politikën Rinore në Shqipëri, përmes dhënies së ndihmës teknike Ministrisë së Mirëqenies Sociale dhe Rinisë, në mbështetje të një Strategjie të rifreskuar Kombëtare dhe Plani Veprimi për Rininë. Më tej, parashikohet mbështetje për zbatimin e Planit të Veprimit për Rininë, në vijim të miratimit të tij, posaçërisht sa i takon pjesëmarrjes së të rinjve në politika dhe planifikim, punën e të rinjve dhe arsimin joformal. Përveç kësaj, Këshilli i Evropës do të veprojë më tej për përmirësimin e kapaciteteve të autoriteteve përkatëse në nivel qendror e vendor, për të zbatuar plotësisht Planin e Veprimit në sektorë të ndryshëm në Shqipëri.

### **Të drejtat sociale**

**4.2.8. Të rritet respektimi i të drejtave sociale në Shqipëri, në përputhje me dispozitat e Kartës Sociale Evropiane, si dhe instrumenteve të tjera përkatëse ndërkombëtare.** Në kuadrin e këtij objekti:

- Mbështetet zbatimi efektiv i të drejtave të garantuara nga Karta Sociale Evropiane, posaçërisht, sa i takon të drejtave të punës, punësimit, kushteve të punës, mbrojtjes shëndetësore, ligjore dhe sociale;
- Nxitet ndërgjegjësim më i madh mbi të drejtat ekonomike dhe sociale, si dhe mbi zbatimin praktik të Kartës Sociale Evropiane mes shoqërisë civile;
- Rritet ndërgjegjësimi publik mbi të drejtat e parashikuara në Kartën Sociale Evropiane;
- Trajtohet dhe inkurajohet pranimi nga ana e Shqipërisë i dispozitave ende të papranuara dhe procedurës së ankesave kolektive të Kartës Sociale Evropiane;
- Sigurohet ndihmë për Dokumentin e ri Strategjik për Përfshirjen Sociale, 2014 – 2020 dhe ofrohet zhvillim kapacitetesh dhe ekspertizë për institucionet shqiptare, duke mbështetur bashkërendimin, zbatimin dhe monitorimin efektiv të përgjigjeve me anë të politikave në sektorë;
- Ministrinë përkatëse ndihmohen me zhvillim kapacitetesh për Kohezionin Social, me qëllim që të nxisin zbatimin efektiv të parimeve të parimeve të mishëruara në instrumentet e kohezionit social të Këshillit të Evropës.

Shqipëria e ratifikoi Kartën e rishikuar Sociale Evropiane më 14/11/2002, duke pranuar 64 nga 98 paragrafët e saj, me përjashtim të procedurës së ankesave kolektive. Nëse kërkohet, Këshilli i Evropës mund ta mbështesë

qeverinë e Shqipërisë që të përmbushë kushtet e Kartës Sociale, duke hartuar studime për pajtueshmërinë e legjislacionit shqiptar me dispozitat e Kartës. Më tej, Këshilli i Evropës mund të ndihmojë për gjetjen e rrugëve për zgjidhjen e situatave të mospërputhshmërisë, të identifikuar në Përfundimet e Komitetit Evropian për të Drejtat Sociale 2006 – 2014. Mund të rriten kapacitetet e zyrtarëve përkatës shqiptarë, sidomos duke u përqendruar te standardet dhe reformat e nevojshme për garantimin efektiv të të drejtave ekonomike dhe sociale. Këshilli i Evropës mund të forcojë më tej ndërgjegjësimin e publikut për të drejtat ekonomike dhe sociale dhe të ndihmojë për hartimin e kurrikulës në fushën e të drejtave sociale.

### **Personat LGBTI**

**4.2.9. Të mbështeten autoritetet e Shqipërisë, me kërkesën e tyre, në aksionin e ndërmarrë për të luftuar kundër diskriminimit mbi baza të orientimit seksual ose identitetit gjinor.** Në kuadrin e këtij objekti:

- Mbështetet qeveria shqiptare për zbatimin e Planit të Veprimit të Masave, “Për mosdiskriminimin në bazë të orientimit seksual apo identitetit gjinor 2012-2014”;
- Ofrohet ekspertizë teknike për të rishikuar kuadrin ligjor kombëtar dhe për harmonizimin e tij me Rekomandimin e Komitetit të Ministrave (2010)5;
- Rriten kapacitetet e profesionistëve përkatës për zbulimin dhe luftën kundër diskriminimit, mbi bazën e orientimit seksual dhe identitetit gjinor;
- Mbështeten institucionet shqiptare dhe organizatat e shoqërisë civile për të rritur ndërgjegjësimin mbi çështjet e LGBTI-së dhe respektimit të të drejtave të tyre njerëzore;
- Rriten kapacitetet e organeve përkatëse për zbatimin e standardeve evropiane në proceset gjyqësore në vend, duke përdorur metodikën, instrumentet dhe platformën HELP, me qëllim që të ofrohet një këqyrje në thellësi e aspekteve përkatëse të diskriminimit mbi bazën e orientimit seksual dhe identitetit gjinor.

Bazuar në shqyrtimin që Komisioni Drejtues i Këshillit të Evropës për të Drejtat e Njeriut i ka bërë ecures së shteteve anëtare lidhur me gjendjen e zbatimit të Rekomandimit KM/Rek (2010)5 dhe rekomandimeve që përmban raporti i pestë për vendin i KERI-t, do të ofrohet mbështetje e përkohshme, ndihmë teknike dhe zhvillim tematik i kapaciteteve.

Planit të Veprimit të Masave, “Për mosdiskriminimin në bazë të orientimit seksual apo identitetit gjinor 2012-2014”, që përfitoi ndihmë nga Këshilli i Evropës, ka sjellë rezultate pozitive. Me kërkesë zyrtare të qeverisë, KIE do të ofrojë ndihmë për hartimin e një planveprimi masash kundër diskriminimit për shkak të orientimit seksual apo identitetit gjinor, si dhe do të ofrojë ndihmë teknike për zbatimin e planit të veprimit në fjalë.

Do të sigurohet ekspertizë për rishikimin e kuadrit kombëtar ligjor dhe të politikave dhe do të mbështetet sjellja në pajtim me KM/Rek (2010)5, ndërkohë që do t’i jepet ndihmë përmes proceseve të zhvillimit të kapaciteteve qeverisë, autoriteteve vendore dhe aktorëve të shoqërisë civile. Do të zhvillohen veprimtari ndërgjegjësuëse, duke vënë në dispozicion strategji dhe instrumente për një fushatë mediatike. Aktorët do të njihen me praktikën e mira të vendeve të rajonit, si dhe me një studim të jurisprudencës së Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut lidhur me orientimin seksual dhe identitetin gjinor.

### **Dhuna kundër grave**

**4.2.10. Të mbështeten nismat për trajtimin e barazisë gjinore, dhunës kundër grave dhe dhunës në familje, në përputhje me Strategjinë e Këshillit të Evropës për Barazi Gjinore dhe Konventën e Stambollit.** Në kuadrin e këtij objekti:

- Këshilli i Evropës jep ndihmë për krijimin e një organi kombëtar bashkërendues, sipas kërkesave të Nenit 10 të Konventës së Stambollit;
- Këshilli i Evropës ofron ndihmë për hartimin e një Plani Kombëtar Veprimi për dhunën ndaj grave dhe dhunën në familje, bazuar në dispozitat e Konventës së Stambollit;
- Këshilli i Evropës siguron orientim lidhur me ofrimin dhe ngritjen e shërbimeve për viktimat e llojeve të ndryshme të dhunës kundër grave në Shqipëri, mbështetur në kërkesat e Konventës së Stambollit;
- Sigurohet vënia në dispozicion e materialeve ndërgjegjësuëse për dhunën kundër grave dhe Konventën e Stambollit duke i përkthyer në gjuhën shqipe;
- Nxitet zbatimi i plotë i standardeve të Këshillit të Evropës në fushën e barazisë gjinore, ndërkohë që do mbështeten pesë objektivat kryesore të Strategjisë së Këshillit të Evropës për Barazinë Gjinore 2014-2017, veçanërisht, objektivi i 2-të i saj, që është parandalimi dhe lufta kundër dhunës ndaj grave dhe dhunës në familje.

Politikëbërësve shqiptarë do t'iu ofrohet ndihmë për konceptimin dhe zbatimin e veprimeve që kanë të bëjnë posaçërisht me Konventën e Stambollit. Veprimtaritë e bashkëpunimit të Këshillit të Evropës synojnë të ofrojnë ekspertizë për zbatimin e këtyre standardeve, si dhe zhvillim të kapaciteteve të autoriteteve e ndërgjegjësim.

Me synimin për të çuar më përpara përfshirjen sociale të vajzave dhe grave, ky program do të promovojë Strategjinë e Këshillit të Evropës për Barazinë Gjinore nëpërmjet ndihmës teknike, përfshiu vlerësimet dhe këshillat e ekspertëve, zhvillimin e kapaciteteve dhe aksionet lokale.

### ***Personat me aftësi të kufizuar***

**4.2.11. Të mbështeten nismat për trajtimin e përfshirjes sociale dhe mbrojtjen e grupeve në nevojë, veçanërisht, duke synuar personat me aftësi të kufizuara.** Në kuadrin e këtij objekti:

- Nxitet qasja e bazuar në të drejtat e njeriut dhe modeli social i aftësisë së kufizuar, në përputhje me Planin e Këshillit të Evropës për Aftësinë e Kufizuar 2006 – 2015, Kartën Sociale Evropiane dhe Komitetin e Ministrave;
- Rritet ndërgjegjësimi dhe kapacitetet e aktorëve për të zbatuar instrumentet ligjore të Këshillit të Evropës;
- Rritet dialogu dhe besimi midis aktorëve kombëtarë në fushën e aftësisë së kufizuar
- Rritet kapaciteti i organeve përkatëse për të zbatuar standardet evropiane në proceset gjyqësore kombëtare, duke përdorur metodikën, instrumentet dhe platformën HELP, me qëllim që të ofrojnë një shqyrtim në thellësi të aspekteve të diskriminimit që lidhen me personat me aftësi të kufizuar.

Përmes veprimeve të tij, Këshilli i Evropës do të mbështesë autoritetet shqiptare që të integrojnë legjislacionin dhe të vënë në zbatim ato veprime që janë në mbështetje të të drejtave dhe pjesëmarrjes së plotë në shoqëri të personave me aftësi të kufizuara. Këtu do të përfshihen fusha që nuk janë përgjegjësi e drejtpërdrejtë e autoriteteve publike, por në të cilat ato mund të luajnë, sidoqoftë, një rol apo kanë një kompetencë të caktuar. Më tej, do të rritet ndërgjegjësimi lidhur me Rekomandimet e Këshillit të Evropës mbi aftësinë e kufizuar, si edhe përhapja e tyre te palët e interesuara. Kjo do t'i ndihmojë autoritetet shqiptare të garantojnë të drejtën e personave me aftësi të kufizuara për pavarësi, integritet social dhe pjesëmarrje në jetën e komunitetit, sipas përcaktimeve të Nenit 15 të Kartës Sociale Evropiane.

### ***Të drejtat e pronësisë***

**4.2.12. Të forcohet mbrojtja e të drejtave të pronësisë, në përputhje me vendimet e Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut (shih, gjithashtu, pikën 1.3.1),** Në kuadrin e këtij objekti:

- Ofrohet, kur kërkohet, ndihmë teknike dhe ekspertizë për ekzekutimin e vendimeve të Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut mbi të drejtat e pronësisë;
- Rritet kapaciteti i organeve përkatëse për të zbatuar standardet evropiane në proceset gjyqësore në vend, veçanërisht, Nenin 1 (P1-1) të KEDNJ-së, duke përdorur metodikën, instrumentet dhe platformën HELP;
- Ofrohet ndihmë për zbatimin e garancive të parashikuara nga tekstet ndërkombëtare, lidhur me dëbimet me forcë.

Kur është nevoja, qeveria shqiptare mund të ndihmohet për të vepruar në raport me vendimet e Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut mbi të drejtat e pronësisë. Përveç kësaj, KiE mund të ofrojë orientim të specializuar mbi kuadrin legjislativ e institucional. Po kështu, mund të jepet ndihmë e mëtejshme teknike për zbatimin e reformave strukturore.

Mbështetur në raportet e monitorimit të KERI-t, qeveria e Shqipërisë mund të ndihmohet, për të siguruar që pjesëtarët e grupeve në nevojë, si ato rome dhe egjiptiane, të cilët rrezikojnë dëbimin me forcë, të gëzojnë garancitë dhe mbrojtjen që tekstet ndërkombëtare parashikojnë në këtë aspekt.

## **5. QEVERISJA DEMOKRATIKE DHE PJESËMARRJA**

### **VËSHTRIMI MBI SEKTORIN DHE PËRPARËSITË**

Krijimi i strukturave dhe hartimi i kuadrit ligjor që lejon lulëzimin e demokracive gjithëpërfshirëse përbën një synim të përbashkët të Këshillit të Evropës dhe qeverisë shqiptare. Përmes veprimtarive të tij të bashkëpunimit, Këshilli i Evropës ka shfaqur prej kohësh përpjekjet e tij të vendosura në mbështetje të reformave të autoriteteve për zhvillimin e sistemeve gjithnjë e më shumë pjesëmarrëse, përfshirëse, të barabarta dhe të disponueshme. Bazuar në standardet dhe rekomandimet e tij për politika në një larmi sektorësh si reforma zgjedhore, demokracia vendore dhe trashëgimia kulturore, Këshilli i Evropës i është qasur zhvillimit demokratik nga

këndvështrime të ndryshme, për të inkurajuar një pjesëmarrje më të madhe të popullsisë në vendime që ndikojnë drejtpërdrejt jetën e tyre.

Nëpërmjet programit aktual Qeverisja e Demokracisë dhe Pjesëmarrja, Këshilli i Evropës do të punojë me votuesit për herë të parë, duke i trajnuar dhe formuar ata lidhur me të drejtat dhe përgjegjësitë e të gjithë qytetarëve në sistemet demokratike. Më tej, ai do të mbështetë kapacitetet e Komisionit Qendror të zgjedhjeve për trajnimin e administratës zgjedhore dhe aktorëve të tjerë përkatës. Në veçanti, ndihma e KiE-s do të drejtohet nga ndërtimi i kapaciteteve të autoriteteve vendore, kuadri legjislativ dhe i politikave, menaxhimi i performancës, si dhe dialogu e bashkëpunimi institucional midis autoriteteve qendrore e lokale.

Sa i përket reformës administrative-territoriale, njësitë e sapokrijuara të pushtetit vendor do të ndihmohen duke çuar më përpara përpjekjet për decentralizim dhe duke institucionalizuar procesin e konsultimit. Do t'iu ofrohet mbështetje strukturave të pushtetit vendor dhe të zgjedhurve vendorë, sidomos, në këndvështrimin e zbatimit të reformës administrative-territoriale dhe strategjisë kombëtare të decentralizimit. Në veçanti, ndihma e KiE-s do të kanalizohet drejt ngritjes së kapaciteteve të administratës vendore, përmirësimit të kuadrit ligjor dhe të politikave, menaxhimit të performancës, si dhe institucionalizimit të dialogut e bashkëpunimit midis autoriteteve qendrore dhe vendore.

Përveç kësaj, mbështetja e KiE-s për Ministrinë e Kulturës do të vazhdojë, duke i dhënë vëmendje të posaçme trashëgimisë kulturore të Shqipërisë. Më në fund, në dhjetor 2014, shumica dhe opozita parlamentare shqiptare ranë dakord që, me ndihmën e Komisionit të Venecias, të punonin për gjetjen e një zgjidhjeje për "çështjen e individëve me historik kriminal, të cilët mbajnë pozicione publike ose kërkojnë të zgjidhen apo emërohen në të tilla pozicione". Kjo duhet të nënkuptojë bërjen e ndryshimeve në Kodin Zgjedhor dhe/ose në Kodin Penal, pasi të jenë studiuar alternativa ligjore nga vende të tjera.

#### **Burimet mbështetëse:**

Raportet dhe rekomandimet e Kongresit të Autoriteteve Lokale dhe Rajonale të Këshillit të Evropës; Rekomandimi 349 (2013) i Kongresit për demokracinë lokale dhe rajonale në Shqipëri, miratuar në tetor 2013, Rekomandimi 347 (2012) i Kongresit për të drejtën e autoriteteve lokale që të konsultohen nga nivelet e tjera të qeverisë; Opinionet e Komisionit të Venecias/OSBE-ODIHR-it; Raportet e vëzhgimit të zgjedhjeve të Kongresit dhe APKiE-s për Shqipërinë; përputhshmëria me Konventën e Njohjes së Lisbonës; Konferenca Ministrore e Bukureshtit e vitit 2012 për Ministrat përgjegjës të Arsimit të Lartë dhe Komunikata e HEAL-it; Raporti i vizitës Konsultative për Konventën Kundër Dopingut (2014), Raporti i Vizitës Konsultative për Kartën Evropiane të Sporteve (2012), Raportet e Progresit të KE-së. Rezoluta e marrëveshjes politike midis shumicës qeverisëse dhe opozitës parlamentare e Kuvendit të Republikës së Shqipërisë, 23 dhjetor 2014.

#### **5.1. OBJEKTIVI I PËRGJITHSHËM**

Të forcohet mirëqeverisja, të përmirësohet funksionimi dhe qëndrueshmëria e institucioneve dhe të zgjerohet kultura demokratike dhe pjesëmarrja.

#### **5.2. OBJEKTIVAT SPECIFIKE DHE REZULTATET E PRITSHME**

##### ***Demokracia lokale***

**5.2.1. Të përmirësohet demokracia lokale dhe funksionimi i përgjithshëm i autoriteteve lokale, si dhe të forcohet mirëqeverisja demokratike në nivelin lokal në Shqipëri.** Në kuadrin e këtij objekti:

- Përmirësohen kushtet për nxitjen e zbatimit të nismave të Bashkëpunimit Ndërbashkiak (BNB) midis Njërive shqiptare të Qeverisjes Vendore (NjQV);
- Mbështetet krijimi i standardeve dhe piketave për Administrimin e Burimeve Njerëzore (ABNj), dhe shndërrimi i tyre në legjislacion dhe praktika;
- Përfaqësuesit e sapozgjedhur vendorë udhëheqin ndryshimin për praktika të përmirësuara të vetëqeverisjes vendore;
- Ngrihet Këshilli Konsultativ, i cili shndërrohet në një mekanizëm efikas për dialog të institucionalizuar midis pushtetit qendror e lokal;
- Një platformë pluraliste dhe përfaqësuese nxit interesat e përbashkëta të autoriteteve lokale.

Ndihma e KiE-s do të përqendrohet në përmirësimin e cilësisë së vetëqeverisjes përmes decentralizimit, si dhe të rritja e kapaciteteve të njërive të qeverisjes vendore. Këshilli i Evropës do të vazhdojë të ofrojë ndihmë ligjore për një sërë ligjesh që duhen ndryshuar, për shkak të RAT-së dhe Strategjisë së Decentralizimit. Veprimtaritë për ngritje kapacitetsh do të lehtësojnë fazën transitorë të shkrirjes së Njërive të Qeverisjes Vendore (NjQV)



në njësitë e reja territoriale. Veprimtaritë e KiE-s do të synojnë më tej të forcojnë dialogun institucional dhe kulturën e partneritetit midis autoriteteve qendrore dhe lokale. Mirëfunksionimi i strukturave të qeverisjes lokale dhe bashkëpunimi i përfaqësuesve të zgjedhur lokalë në Shqipëri do të inkurajohet duke ofruar mbështetje për procesin e decentralizimit, që është në vazhdim, si dhe për konsolidimin e parimeve të mirëqeverisjes në Shqipëri. Aksioni synon përmirësimin e kushteve dhe nxitjen për zbatimin e nismave të Bashkëpunimit Ndërbashkiak (BNB) midis Njësive shqiptare të Qeverisjes Vendore (NjQV), për të përkrahur krijimin e standardeve dhe piketave për Administrimin e Burimeve Njerëzore (ABNj), dhe shndërrimi i tyre në legjislacion dhe praktika. Në të njëjtën kohë, përmes veprimtarisë së Kongresit, do të ofrohet mbështetje për rritje të dialogut midis NjQV-ve dhe autoriteteve qendrore. Zhvillimi i veprimtarive për ngritjen e kapaciteteve të administratave të qeverisjes vendore dhe zhvillimin e aftësive drejtuese të zyrtarëve të sapozgjedhur do e përmirësojnë procesin e reformës.

Nëpërmjet aksionit të Kongresit, autoritetet qendrore e vendore do të përftojnë mbështetje për zbatimin e parimeve të sanksionuara në Kartën Evropiane të Autonomisë Vendore dhe rekomandimet e Kongresit përkatës.

Reforma administrative-territoriale, e cila po zbatohet nga qeveria shqiptare, po riformëson panoramën gjeografike dhe administrative të autoriteteve lokale. Pas zgjedhjeve vendore, një platformë pluraliste dhe e ligjshme do të vepronte efektivisht për të trajtuar çështjet me interes të përbashkët, në mënyrë që të përforcojë qëndrimin e bashkërenduar të autoriteteve lokale në Këshillin Konsultativ qendror-vendor. Kjo iu jep mundësinë autoriteteve lokale e rajonale t'i përmbushin më mirë detyrat e tyre në organizimin e ri territorial. Qeverisë qendrore dhe shoqatave të njësive vendore do t'iu ofrohet ndihmë e njëjtë sa i takon krijimit operativ të Këshillit Konsultativ: Kongresi do të ofrojë ndihmë përmes ekspertizës dhe, kur është nevoja, përmes mbështetjes organizative.

Më tej, Këshilli i Evropës do të forcojë aftësitë drejtuese të kryetarëve të sapozgjedhur dhe këshilltarëve bashkiakë, duke rritur, kështu kulturën demokratike në nivel lokal e duke ushqyer vlerësimin dhe besimin të përfaqësuesit të zgjedhur vendorë. Do të organizohen takime kombëtare dhe/ose rajonale me përfaqësuesit e zgjedhur vendorë për çështje që kanë të bëjnë me mirëqeverisjen lokale, parimet e parashikuara në Kartën Evropiane të Autonomisë Vendore dhe rekomandimet e Kongresit për Shqipërinë. Do të hartohet një program i posaçëm për këshilltarët e sapozgjedhur bashkiakë dhe do t'iu propozohet atyre. Kongresi do të punojë në partneritet me aktorë të tjerë që janë aktivë në fushën e demokracisë lokale, me qëllim që të konceptojë një program të integruar e të gjithanshëm për ngritjen e kapaciteteve të kryetarëve të bashkive.

Përveç kësaj, KiE do të ndihmojë autoritetet lokale që të përmirësojnë etikën publike, përmes përdorimit të instrumenteve përkatëse të Këshillit, ku përfshihet Tabela Evropiane e Vlerësimit dhe një metodikë e organizuar mbi objektivat e vetëvlerësimit dhe kontrollit nga kolegë të trajnuar, që është tanimë e përdorur në një sërë shtetesh anëtare. Niveli etik në bashkitë pjesëmarrëse, por edhe në ato që nuk marrin pjesë e frymëzohen nga të parat, përmirësohet me anë të reformimit të rregullave, institucioneve dhe praktikave.

KiE do të vazhdojë të ndihmojë dialogun institucional midis autoriteteve qendrore e vendore, aftësitë drejtuese të kryetarëve dhe anëtarëve të sapozgjedhur të këshillit bashkiak dhe kapacitetet e shoqatave të pushtetit vendor.

### ***Mbështetje për Parlamentin shqiptar***

**5.2.2. Të forcohen institucionet dhe lidhjet me Asamblenë Parlamentare të Këshillit të Evropës (APKIE).** Në kuadrin e këtij objekti:

- I ofrohet ndihmë parlamentit, në kuadrin e rekomandimeve të raundit të katërt të GRECO-s lidhur me konfliktin e interesit të parlamentarëve;
- Rritja e kapaciteteve të anëtarëve të parlamentit në këndvështrimin e demokracisë vendore;
- Në bashkëpunim me APKIE-n i ofrohet ndihmë bibliotekës së Kuvendit përmes sigurimit të literaturës përkatëse.

### ***Ndihma zgjedhore***

**5.2.3. Të forcohen kapacitetet e administratës zgjedhore në mënyrë të qëndrueshme, me qëllim organizimin dhe zhvillimin e procesit zgjedhor dhe rritjen e ndërgjegjësimi të votuesve për herë të parë.** Në kuadrin e këtij objekti:

- Rriten kapacitetet e Komisionit Qendror të Zgjedhjeve;
- Ngrihet një qendër trajnime për komisionerët zgjedhorë dhe ofrohet mbështetje për funksionimin e saj;

- Hartohen programe edukimi për votuesit për herë të parë, në bashkëpunim me KQZ-në, Ministrinë e Arsimit dhe Sporteve dhe Akademinë e Studimeve Politike.

Përpara zgjedhjeve vendore të vitit 2015, do të zbatohet një program për ndihmë parazgjedhore, në mbështetje të zgjedhjeve të lira e të ndershme në vend. Përmes programit, Komisioni i Venecias do të ofrojë ndihmë të drejtpërdrejtë për ndërmjetësimin për rregulloren dhe materialet e trajnimit për komisionerët, si edhe udhëzuesit. Po kështu, nëse kërkohet, Komisioni i Venecias mund të ofrojë opinione dhe ekspertizë mbi legjislacionin zgjedhor.

Kapacitetet e Komisionit Qendror të Zgjedhjeve (KQZ) do të rriten më tej, duke i dhënë mundësi administratës të arrijë përputhje më të madhe me standardet zgjedhore evropiane, sa i përket procedurës dhe trajnimit.

Një program ndërgjegjësimi për votuesit që marrin pjesë për herë të parë në zgjedhje do ta ndihmojë KQZ-në jo vetëm që të mbërrijë te këta votues, por edhe te të ngjashmit e familjet e tyre, si dhe do të sigurohet që ata të jenë më mirë të informuar lidhur me detyrat e përgjegjësitë që kanë në një shtet demokratik. Programi i ndërgjegjësimi do të mbështetet mbi rezultatet e nismave të mëparshme të KiE-s, në zgjedhjet vendore të vitit 2011 dhe zgjedhjet e përgjithshme të vitit 2013. Më tej, kapacitetet e Komisionit Qendror të Zgjedhjeve do të përmirësohen përmes ngritjes e zhvillimit të një qendre trajnimi.

Gjithashtu, KiE mund të organizojë aktivitete për ndërgjegjësimin e profesionistëve të medias shqiptare, lidhur me kuadrin ligjor që rregullon sjelljen e medias gjatë zgjedhjeve dhe për përmirësimin e standardeve të tyre etike në kontekstin zgjedhor.

**5.2.4 Të sigurohet përputhja e kuadrit ligjor zgjedhor me standardet ndërkombëtare, si dhe të sigurohet miratimi i një sistemi skualifikimi në rast se ka dënime penale të mëparshme, në përputhje me standardet dhe praktikën më të mira ndërkombëtare zgjedhore.** Në kuadrin e këtij objekti:

- Komisioni i Venecias vlerëson (projekt) ndryshimet e Kodit Zgjedhor, sidomos, ato që janë në vijim të reformës administrative-territoriale.
- Ofrohet një opinion i përbashkët i Komisionit të Venecias dhe OSBE/ODIHR-it mbi legjislacionin zgjedhor.

#### **Zhvillimi lokal përmes trashëgimisë kulturore**

**5.2.5. Të ndihmohen autoritetet kombëtare, rajonale dhe lokale për krijimin e mekanizmave dhe procedurave të reja për zhvillimin lokal.** Në kuadrin e këtij objekti:

- Vlerësohen dhe rishikohen kuadret ekzistuese ligjore dhe institucionale;
- Ndërmerren veprime pilote eksperimentale dhe eksploruese;
- Ofrohet këshillë e specializuar teknike e ligjore, e kombinuar me veprimtaritë për ngritjen e kapaciteteve të nëpunësve civilë dhe aktorëve;
- Institucionalizohen procedurat novatore që nxisin veprime;
- Miratohet një ligj i ri për trashëgiminë.

Me kërkesë të Ministrisë së Kulturës, Këshilli është i gatshëm të ndihmojë për rigjallërimin e sektorit të trashëgimisë kulturore, përmes rishikimeve ligjore dhe identifikimit e zbatimit të politikave dhe strategjive të duhura. Raporti i Vlerësimit të Trashëgimisë, hartuar nga Këshilli i Evropës në përfundim të Procesit të Ljubllanës, i cili zgjati përgjatë vitit 2014, do të shërbejë si bazë për të identifikuar veprimet e nevojshme në këtë fushë në të ardhmen dhe do të përfshijë zgjerimin e përkufizimit të trashëgimisë, mbështetur në Konventën e Faros; duke inkurajuar pjesëmarrjen demokratike, nxitur përdorimin e qëndrueshëm të burimeve lokale, duke rishikuar kuadrin ligjor e duke iu siguruar institucioneve instrumentet e përshtatshme, për të nxitur qasje të reja të zhvillimit lokal, bazuar në trashëgimi.

Kohët e fundit, Këshilli i Evropës ka ofruar ekspertizë për projektligjin e ri për kulturën, ndërkohë që mbetet i gatshëm për të ndihmuar më tej me zbatimin e tij.

**5.2.6. Të ndihmohen autoritetet kombëtare, rajonale dhe lokale për zhvillimin e bashkëpunimit me Lëvizjen e Sporteve.** Në kuadrin e këtij objekti:

- Riaktivizohet këshilli sportiv i ekspertëve
- Dialogu dhe bashkëpunimi kontribuojnë për mirëqeverisje dhe promovim të sportit për të gjithë
- Ofrohet trajnim për aktorët.

**SHTOJCË I. PASQYRA FINANCIARE: NDARJA E BUXHETIT SIPAS SEKTORËVE**BUXHETI I PËRGJITHSHËM I DOKUMENTIT TË BASHKËPUNIMIT PROGRAMOR: **€ 18 500 000**

| <b>SEKTORËT PARËSORË</b>                                                                      | <b>Fondet e përgjithshme të siguruara</b> | <b>Fondete nevojshme shtesë</b> | <b>Gjithsej</b>     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|---------------------------------|---------------------|
| 1. SEKTORI I DREJTËSISË                                                                       | € 1 159 866                               | € 4 038 879                     | € 5 198 745         |
| 2. SEKTORI I LUFTËS KUNDËR KORRUPSIONIT, KRIMIT EKONOMIK DHE KRIMIT TË ORGANIZUAR             | € 0                                       | € 1 433 921                     | € 1 433 921         |
| 3. SEKTORI I LIRISË SË SHPREHJES DHE SHOQËRISË SË INFORMACIONIT                               | € 0                                       | € 1 338 326                     | € 1 338 326         |
| 4. SEKTORI I ANTIDISKRIMINIMIT, RESPEKTIMIT TË TË DREJTAVE TË NJERIUT DHE PËRFSHIRJES SOCIALE | € 883 483                                 | € 6 084 547                     | € 6 968 030         |
| 5. SEKTORI I QEVERISJES DEMOKRATIKE DHE PJESËMARRJES                                          | € 1 923 000                               | € 1 637 978                     | € 3 560 978         |
| <b>GJITHSEJ</b>                                                                               | € 3 966 349                               | € 14 533 651                    | <b>€ 18 500 000</b> |

**SHTOJCË II. LISTA PROVIZORE E VEPRIMTARIVE**

(për t'u plotësuar gjatë rrjedhës së zbatimit të Dokumentit të Bashkëpunimit Programor, brenda buxhetit të caktuar për çdo sektor)

| Titulli i veprimtarisë                                                                                                                | Kohëzgjatja             | Statusi     | Partnerët kryesorë                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|-------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>1. SIGURIMI I DREJTËSISË</b>                                                                                                       |                         |             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Projekt për rritjen e efikasitetit të sistemit shqiptar të drejtësisë, në përputhje me standardet evropiane                           | 06/01/2014 – 05/01/2016 | Në vazhdim  | Ministria e Drejtësisë, Këshilli i Lartë i Drejtësisë, Inspektoriati Gjyqësor i MD-së dhe Këshillit të Lartë të Drejtësisë, Shkolla e Magjistraturës dhe Zyra për Administrimin e Buxhetit Gjyqësor, Prokuroria e Përgjithshme, Gjykata Kushtetuese, Dhoma e Avokatisë.                                                                                                                   |
| Mbështetje për zbatimin e vendimeve të gjykatave të brendshme                                                                         | 36 muaj                 | I propozuar | Avokatura e Shtetit, Ministria e Drejtësisë, Ministria e Financave, Gjykata e Lartë, gjyqtarët, përmbaruesit, Agjencia e Kthimit dhe Kompensimit të Pronave (AKKP), përfaqësues të Dhomës së Avokatisë dhe Departamenti i Administratës Publike (DAP).                                                                                                                                    |
| Forcimi i zbatimit të Nenit 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNJ)                                                 | 24 muaj                 | I propozuar | Zyra e Informacionit e Këshillit të Evropës në Tiranë, Avokatura e Shtetit, Shkolla kombëtare e Magjistraturës, Këshilli i Lartë i Drejtësisë, Gjykata e Lartë e Shqipërisë, gjyqtarët, veçanërisht, ata që trajtojnë çështje penale, nga shkallë të ndryshme juridiksioni (gjyqtarë të shkallës së parë, të apelit, gjyqtarë të Gjykatës Kushtetuese dhe Gjykatës së Lartë).             |
| Ndihmë për komisionin e posaçëm parlamentar të reformës në drejtësi                                                                   | 12 muaj                 | I propozuar | Kuvendi, Ministria e Drejtësisë                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Forcimi i kapaciteteve të Ministrisë së Brendshme t/ë Shqipërisë në përputhje me instrumentet ndërkombëtare të të drejtave të njeriut | 24 muaj                 | I propozuar | Ministria e Brendshme e Shqipërisë dhe Drejtoria e Përgjithshme e Policisë, personeli i Ministrisë së Brendshme, oficerët e policisë.                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Zhvillimi i kapaciteteve kombëtare për të luftuar keqtrajtimin nga agjencitë ligjzbatuese dhe institucionet hetimore                  | 24 muaj                 | I propozuar | Profesionistët ligjorë, policia dhe personeli i burgjeve, personat që iu është hequr liria dhe popullsia e Shqipërisë, në përgjithësi.                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Mbështetje për reformën në sistemin e burgjeve në Shqipëri                                                                            | 24 muaj                 | I propozuar | Ministria e Drejtësisë dhe Drejtoria e Përgjithshme e Administratës së Burgjeve, Shërbimi i Provës, Ministria e Shëndetësisë, personeli i burgjeve (drejtori i burgut dhe personeli përgjegjës për regjimin, sigurinë, etj.), personeli mjekësor i kujdesit shëndetësor në burg, personeli i shërbimit të provës, gjyqtarë dhe prokurorë, autorët e veprave dhe shoqëria, në përgjithësi. |

|                                                                                                                 |                          |             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|-------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Prodhimi në gjuhën shqipe i botimeve dhe materialeve video të KEDNj-së për standardet e Konventës Evropiane     | 36 muaj                  | I propozuar | Ministria e Drejtësisë, Këshilli i Lartë i Drejtësisë, Shkolla e Magjistraturës, Prokuroria e Përgjithshme, Gjykata Kushtetuese, Dhoma e Avokatisë.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Programi Evropian për Edukimin e Profesionistëve Ligjorë me të Drejtat e Njeriut (HELP)                         | 01/01/2014 – 31/12 /2015 | Në vazhdim  | Ministritë e Drejtësisë, Avokati i Shtetit, KLGjP, QTGjP-të, Gjykatat e Shqipërisë, Shoqata Ndërkombëtare e Gjyqtarëve (IAJ), Këshilli i Avokatëve dhe Shoqatat Ligjore të Evropës (CCBE), Rrjeti Evropian i Trajnimit të Gjyqtarëve (EJTN).                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>2. LUFTA KUNDËR KORRUPSIONIT, KRIMIT EKONOMIK DHE KRIMIT TË ORGANIZUAR</b>                                   |                          |             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Etika dhe integriteti në arsimin e lartë                                                                        | 36 muaj                  | I propozuar | Ministria e Arsimit dhe Sporteve, institucionet e arsimit të lartë, Shoqata Universitare Evropiane, agjenci të tjera donatore, agjencia për sigurimin e cilësisë, profesorët e universiteteve dhe administratorët e studentët.                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Bashkëpunimi për krimin kompjuterik: vënia në shënjestër e produkteve të krimit në internet (CyberProceeds@IPA) | 36 muaj                  | I propozuar | Ofruesit e shërbimit të internetit, institucionet e sektorit financiar, autoritetet e drejtësisë penale, njësitë e sektorit financiar, institucionet e sektorit publik dhe privat (si, njësitë e zbatimit të ligjit, njësitë e zbulimit financiar, bankat, rregullatorët, etj.) zyrtarë të drejtësisë.                                                                                                                                                                                      |
| <b>3. LIRIA E SHPREHJES DHE SHOQËRIA E INFORMACIONIT</b>                                                        |                          |             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Nxitja e lirisë së shprehjes dhe informacionit dhe e lirisë së medias                                           | 24 muaj                  | I propozuar | Autoriteti i Medias Audiovizive (AMA), Ministria e Inovacionit, Komisioni parlamentar i medias, Ministria e Drejtësisë, Komisioni parlamentar i ligjeve, Instituti shqiptar i Medias, shoqëria civile dhe organizata të tjera ndërkombëtare, vendimmarrës, zyrtarë publikë, rregullatori i medias audiovizive, transmetuesit publikë, organizatat me vetërregullim, profesionistët e medias dhe qytetarët shqiptarë.                                                                        |
| Rritja e privatësisë dhe mbrojtjes së të dhënave                                                                | 12 muaj                  | I propozuar | Autoriteti shqiptar për mbrojtjen e të dhënave, agjencitë kompetente qeveritare, ministritë dhe akademja, aktorët e medias, sektori privat.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Rritja e mbrojtjes së të drejtave të njeriut në internet në Shqipëri                                            | 24 muaj                  | I propozuar | Agjencia Kombëtare e Shoqërisë së Informacionit, Ministria e Inovacionit dhe Administratës Publike, Ministria e Drejtësisë/Agjencia për Mbrojtjen e të Dhënave, Ministria e Kulturës/Zyra Shqiptare për të Drejtën e Autorit, Ministria e Arsimit, OJQ-të – Nisma për të Dhëna të Hapura, Instituti shqiptar i Medias, përfaqësues të shoqërisë civile, gazetarë, blogera, të rinj, ofrues të shërbimeve të internetit (OSHI), përdorues aktualë dhe të mundshëm të internetit në Shqipëri. |
| <b>4. ANTIDISKRIMINIMI, RESPEKTIMI I TË DREJTAVE TË NJERIUT DHE PËRFSHIRJA SOCIALE</b>                          |                          |             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

|                                                                                                                                         |                         |             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|-------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Rritja e efektivitetit të sistemit shqiptar të mbrojtjes së të drejtave të njeriut dhe antidiskriminimit                                | 24 muaj                 | I propozuar | Avokati i Popullit, Komisioneri për Mbrojtjen ndaj Diskriminimit (KMD), Ministria e Mirëqenies Sociale dhe Rinisë, OJQ-të                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Nxitja e të drejtave të njeriut dhe mbrojtjes së pakicave në Evropën Juglindore                                                         | 30/11/2011 – 28/12/2016 | Në vazhdim  | Ministritë, zyrat ose agjencitë për të drejtat e njeriut dhe/ose pakicave, përfshi institucione të pavarura, si Avokatët e Popullit, Komisionerët për Barazi ose këshillat kombëtare për pakicat, organet joqeveritare dhe të shoqërisë civile, autoritetet lokale.                                                                                                                                                                                                                       |
| Trajnimi kundër diskriminimit, me vëmendje të veçantë ndaj strehimit të romëve dhe luftës kundër paragjyimeve/anticiganizmi ndaj romëve | 24 muaj                 | I propozuar | Ministria e Mirëqenies Sociale dhe Rinisë/Sekretariati Teknik i Romëve; Ministria e Punëve Publike dhe Transportit, Avokati i Popullit dhe zura e tij, Bashkia e Tiranës dhe bashki të tjera të interesuara, PNUD-i në Shqipëri; UNICEF-Albania; OSBE-ODIHR dhe misioni i OSBE-së në Tiranë; Delegacioni i BE-së në Shqipëri; OHCHR, avokatë/ gjyqtarë/ prokurorë, institucione të të drejtave të njeriut, oficerë policie, institucione publike, komunitetet rome, komuniteti egjiptian. |
| Ndërmjetësimi ndërkulturore për komunitetet e romëve (ROMED 2)                                                                          | 01/04/2014 – 28/04/2015 | Në vazhdim  | Ministri për të Drejtat e Njeriut dhe Refugjatët, autoritetet lokale, OJQ-ja Romalen, Eorid Vision, OJQ-të lokale                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| ROMACT – Ndërtimi i vullnetit politik dhe kuptimi i përfshirjes rome në nivel lokal dhe rajonal                                         | 01/01/2013 – 31/03/2015 | Në vazhdim  | Përfaqësuesit e zgjedhur, zyrtarë përkatës, administrata e bashkisë/qarkut, popullsia rome, popullsia e bashkisë/qarkut, në përgjithësi                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Forcimi dhe mbrojtja e të drejtave të fëmijës në Shqipëri                                                                               | 24 muaj                 | I propozuar | Ministria e Mirëqenies Sociale dhe Rinisë, Ministria e Drejtësisë, Ministria e Brendshme, Ministria e Arsimit, Ministria e Shëndetësisë, Agjencia shtetërore për Mbrojtjen e të Drejtave të Fëmijëve, Avokati i Popullit (seksioni i fëmijëve), autoritetet lokale.                                                                                                                                                                                                                       |
| Edukimi për demokraci dhe të drejtat e njeriut në shkollë (EDHRS)                                                                       | 24 muaj                 | I propozuar | Qendra Evropiane Eërgeland, pjesëmarrësit në Akademitë Rajonale Verore, mësuesit, studentët dhe administratorët e shkollave të synuara, aktorët e komunitetit lokal, institucionet e formimit të mësuesve, OJQ/OSHC, të diplomuar të programit EDHRS.                                                                                                                                                                                                                                     |
| Mbështetje rajonale për arsim përfshirës                                                                                                | 01/01/2013 – 30/11/2015 | Në vazhdim  | Ministria e Arsimit dhe Sporteve, institutet e politikave sportive, institucionet e arsimit të lartë, shoqëria civile dhe agjenci të tjera donatore, ministri dhe autoritete lokale, mësues, personeli profesional i shkollave, profesorë të universitetit dhe administratorë, media, mësues, nxënës dhe prindërit e tyre.                                                                                                                                                                |
| Mbështetje rajonale për arsim përfshirës                                                                                                | 36 muaj                 | I propozuar | Ministria e Arsimit dhe Sporteve, institutet e politikave sportive, institucionet e arsimit të lartë, shoqëria civile dhe agjenci të tjera donatore, ministri dhe autoritete                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

|                                                                                                                                                               |                                               |             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|-------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                               |                                               |             | lokale, mësues, personeli profesional i shkollave, profesorë të universitetit dhe administratorë, media, mësues, nxënës dhe prindërit e tyre.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Reforma e politikës për rininë dhe zhvillim i kapaciteteve për pjesëmarrjen e rinisë                                                                          | 36 muaj                                       | I propozuar | Ministria e Mirëqenies Sociale dhe Rinisë e Shqipërisë, Anëtarë të Komitetit Drejtues Evropian për Rininë dhe të Këshillit Konsultativ për Rininë, Nëpunësit civilë dhe politikëbërësit përgjegjës për politikat rinore, të rinj dhe organizata rinore.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Nxitja e të drejtave sociale në Shqipëri                                                                                                                      | 24 muaj                                       | I propozuar | Ministria e Mirëqenies Sociale dhe Rinisë, ministri të tjera përkatëse, parlamenti, OJQ-të, Instituti i Sigurimeve Shoqërore dhe organizma të tjera në nivel shtetëror dhe lokal; Komiteti Evropian i të Drejtave Sociale, Rrjeti Akademik për Kartën Sociale Evropiane, ministrinë përgjegjëse për zbatimin e Kartës Sociale Evropiane; parlamentarë; Avokati i Popullit, Inspektoriati i Punës, gjyqtarë, avokatë, autoritetet lokale, OJQ-të e të drejtave të njeriut, drejtues e vendimmarrës në fushën e të drejtave sociale, personat që jetojnë në Shqipëri, përfshi fëmijët dhe grupet e njerëzve në nevojë. |
| Nxitja e qasjes bazuar mbi të drejtat e njeriut ndaj aftësisë së kufizuar dhe zbatimi i instrumenteve ligjore të Këshillit të Evropës për aftësinë e kufizuar | Veprimtari që do të zhvillohet vetëm një herë | I propozuar | Ministria e Mirëqenies Sociale dhe Rinisë, vendimmarrësit shqiptarë, autoritetet, OJQ-të dhe përfaqësuesit akademikë përgjegjës për personat me aftësi të kufizuar, vetë personat me aftësi të kufizuar, aktorët kombëtarë në fushën e aftësisë së kufizuar.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Të drejtat e pronësisë në dritën e KEDNj-së – Faza I                                                                                                          | 01/02/2015 – 31/5/2015                        | Në vazhdim  | Ministria e Drejtësisë, Avokati i Shtetit                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Të drejtat e pronësisë në dritën e KEDNj-së – Faza II (monitorimi dhe zbatimi)                                                                                | 6 muaj                                        | I propozuar | Ministria e Drejtësisë, Avokati i Shtetit                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |

#### 5. QEVERISJA DEMOKRATIKE DHE PJESËMARRJA

|                                                                                                                                      |                         |             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|-------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Forcimi i strukturave të qeverisjes vendore dhe bashkëpunimi i përfaqësuesve të zgjedhur vendorë në Shqipëri – Faza II (2012 – 2015) | 01/10/2012 – 31/12/2015 | Në vazhdim  | Përfaqësuesit e zgjedhur vendorë, shoqatat e pushtetit vendor, qeveria shqiptare, Ministri i Shtetit për Çështjet e Pushtetit Vendor, organizatat ndërkombëtare aktive në fushën e demokracisë lokale, përfaqësuesit e zgjedhur vendorë (kryetarët, kryetarët e këshillave, këshilltarët), me theks të veçantë te gratë e zgjedhura, shoqatat e pushtetit vendor, qeveria shqiptare (komponenti 3), përfaqësuesit e zgjedhur vendorë, qytetarët shqiptarë dhe shoqëria civile, Ministri i Shtetit për Çështjet e Pushtetit Vendor. |
| Forcimi i strukturave të qeverisjes vendore dhe bashkëpunimi i përfaqësuesve të zgjedhur vendorë në Shqipëri – Faza                  | 36 muaj                 | I propozuar | Përfaqësuesit e zgjedhur vendorë, shoqatat e pushtetit vendor, qeveria shqiptare, Ministri i Shtetit për Çështjet e Pushtetit Vendor, organizatat ndërkombëtare aktive në                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |

|                                                                                                                                                                            |         |             |                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|-------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| III                                                                                                                                                                        |         |             | fushën e demokracisë lokale, përfaqësuesit e zgjedhur vendorë (kryetarët, kryetarët e këshillave, këshilltarët), me theks të veçantë te gratë e zgjedhura, shoqatat e pushtetit vendor, qeveria shqiptare, përfaqësuesit e zgjedhur vendorë, qytetarët shqiptarë dhe shoqëria civile. |
| Forcimi i institucioneve dhe lidhjeve me APKiE-n                                                                                                                           | 36 muaj | I propozuar | Kuvendi i Shqipërisë, Ministri përgjegjës për Marrëdhëniet me Kuvendin                                                                                                                                                                                                                |
| Ndihma e Komisionit të Venecias dhe opinionet ligjore mbi shkaqet e skualifikimit, (projekt) legjisllacioni zgjedhor dhe ngritja e kapaciteteve të administratës zgjedhore | 36 muaj | I propozuar | Komisioni Qendror i Zgjedhjeve, Kuvendi, qeveria, partitë politike, shoqëria civile, akademikët                                                                                                                                                                                       |
| Politika e administrimit të trashëgimisë                                                                                                                                   | 24 muaj | I propozuar | Ministria e Kulturës dhe ministritë e linjës, bashkitë, institucionet kompetente, komunitetet lokale                                                                                                                                                                                  |